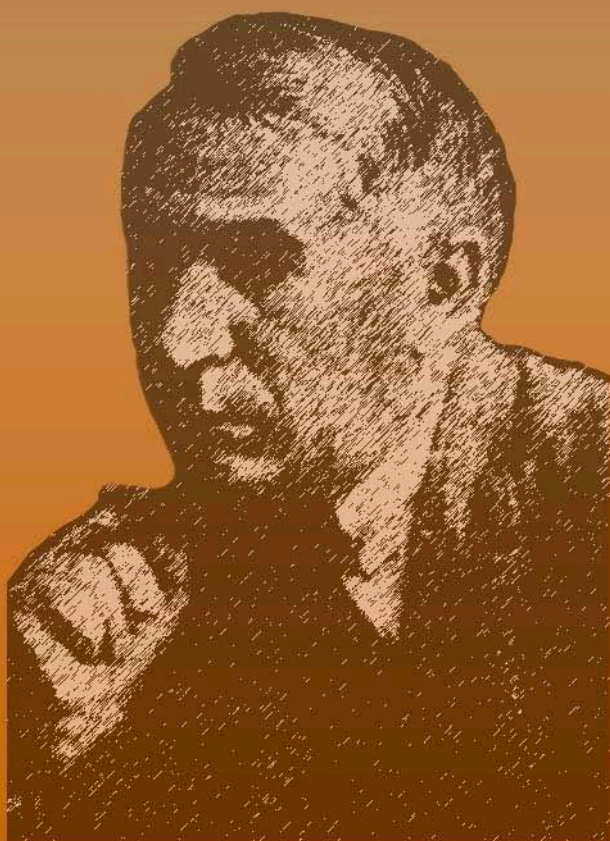


Móra Ferenc
Kéményseprő
zsiráfok



*Mercator
Stúdió*

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője

Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 963 7062 87 4

Mercator Stúdió, 2005

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu

Tel/Fax: 06-26-301-549

Mobil: 06-30-305-9489

e-mail: peteryk@t-online.hu

MÓRA FERENC
A KÉMÉNYSEPRŐ
ZSIRÁFOK

TARTALOM

A KECSKECSŐSZ	5
A MEDVE	8
A HATRONGYOSI KAKASOK	11
A NYUGHATATLAN MÉHECSKE	14
MESE A KIS GIDÓRÓL	17
SÜNDISZNÓCSKA LOVAGOL	20
A KÉMÉNYSEPRŐ ZSIRÁFOK	23
TALPAS	26
ZÖRGŐ ÉS GÖRGŐ	29
SÓLYOM VITÉZ	31
MINDENFÉLE MESTEREK	33
CSUPASZEM, A VILÁGJÁRÓ	35
KÉT KIS CSIRKE	38
HARKÁLY MESTER SZERENCSEJE	40
JÉRCIKE ÚTITÁRSAI	43
HUPPUJ, MÓRIC, MEG A SÁNTA NYÚL	46
A CSOBÁNCI AGÁR	50
A FÖLDVÁRI HERCEG	52
NAGYAPÓ ÁLLATAI	55
A PÉCELI SZÚNYOGOK	58
A RADNÓTI FECSKÉK	60

A KECSKECSŐSZ

Medveországban történt:

Egy ember azt mondta a feleségének:

– Te asszony, nagy a hiba!

– Ugyan már mi volna?

– Hát az, hogy a farkas pusztítja a kecskét.

– Ej no, apjok, arról pedig tenni kell! Eszeljen ki kelmed valamit.

– Kieszelttem már.

– Hadd lám, mi az?

– Farkasvermet árok és a koma majd beleesik.

– Jó lesz biz az apjok! De ássa kelmed még ma, azzal is kevesebb kecske vész el.

Az ember kiment az erdőre és kezdett egy igen nagy vermet ásni. Nagy zajjal, sóhajtozással folyt a nehéz munka. Felverte vele a mackót álmából.

– Már csak megnézem – dörögte magában Mackó úr – ki mer ilyen iszonytató nagy lármát csapni?

Kibújt a barlangjából, odacammogott az emberhez és így köszöntötte:

– Jó reggelt, szomszéd, mi dologban fáradsz?

– Farkasvermet árok.

– Ugyan ugye? Talán van valami féltős jószágod?

– Volt kilenc szép kecském, megdézsmálta a farkas, csak hat maradt közülök. Ezt a hat gyönyörű kecskét szeretném megmenteni és a komát ebbe a verembe ejteni.

– Hát csak ásd, szomszéd, ásd – dörögte a Mackó s tovább akart menni, de egyszerre csak megfordult, mint akinek hirtelen jutott valami az eszébe.

– Hé szomszéd, mondanék én egyet, kettő lesz belőle: nem olyan együgyű ám a farkas, hogy a veremnek szaladjon.

– Nem? Hát akkor hogy essék bele?

– Már azt nem tudom. De jobb lesz más valamit kitalálni. Én gondoltam egyet. Mivel úgylis abban a járatban vagyok, hogy szolgálatot keresek, fogadj meg engem csősznek, meglásd, túljárok én a farkas eszén!

– Mondasz valamit, Mackó! Igaz biz az! Te erősebb vagy a farkasnál, megbirkózol vele és legyőzöd. Nem bánom, állj be hozzám csősznek, három nap az esztendő!

– Áll az alku. Fogadom, hogy három nap múlva nem lesz ezen a tájon semmi keresnivalója a farkasnak.

– Mit mondtál?

– Azt, hogy a farkas nem eszi meg a kecskéidet.

– Úgy már értem. Csak jól vigyázz!

A jó ember nagyon örült a szerencsés véletlennek, amely őt Mackó szomszédnak útjába ejtette és mint aki dolgát jól intézte, széles kedvvel ballagott hazafelé.

Otthon a felesége kérdezte:

– Nos, meg van ásva a verem?

– Meg bizony! Olyat még nem evett a koma!

– Hm. Aztán bele fog-e esni?

– Bele az mindenestől – dicsekedett a gazda nagy fenyen.

A nagyszerű alkut nem akarta feleségének elárulni, meglepetésnek tartogatta számára.

Másnap szólt az asszony:

– Jó lenne kitekinteni a farkasverem felé és megszámlálni a kecskéket, nem hiányzik-e vagy egy?

– Ráérünk arra holnap is – volt a rövid felelet.

Másnap újra nógatta a felesége, hogy nézzen a kecskék után.

– Ráérünk arra holnap is – volt újra a felelet.

Harmadnap megint csak nem állhatta az asszony, hogy meg ne szólítsa az urát.

– Bízd csak rám, nem lesz ott semmi hiba, hiszen csőszet fogadtam a kecskék mellé! – kevélykedett az ember.

– Csősz? Ugyan mifélett?

– Hát Mackó szomszédot!

– Mackót? Megbolondultál? Mit fizetsz neki?

– Mit fizetek? Ej, arról nem is beszéltünk, egészen elfelejtkeztem róla.

– Szerencsétlen emberfia! Mért nem mondtad ezt nekem előbb? No, hiszen üthetjük már bottal a nyomát a hat szép kecskének! – szörnyülködött az asszony.

– Hagyd el, anyjok, jobban tudom én azt, mint te.

Ezzel kiballagott az erdő szélére és még jókor érkezett, mert Mackó szomszéd épp akkor szedte-vette magát, hogy barlangja felé a sűrűbe osonjon.

– Hová, hová édes csőszöm?

– Megyek pihenni.

– Hát csak nagy dolgot adott az a gonosz farkas? – kellemeskedett az ember.

– A farkas nem adott éppen olyan nagy dolgot, hanem a kecskék egészen kifárasztottak.

– Ugye fűre, virgonc állatok, sokat lótnak, futnak?

- Már nem.
- Hová tetted őket?
- Megettem. Abba fáradtam bele.
- Megetted? Azért fogadtalak fel csősznek?
- Hát nem azt ígértem én neked, hogy három nap múlva nem lesz a farkasnak ezen a tájon semmi keresnivalója s hogy nem ő eszi meg a kecskéidet. Elég baj ez nekem, hogy akár kellett, akár nem, három nap alatt megettem hat kecskét.

A szegény ember csak vakarta a füle tövét és három napig nem merte magát mutatni otthon. Harmadnap azután a felesége jött utána keresni, mert attól félt, hogy őt is megvacsorálta a furfangos szomszéd ráadásul.

A MEDVE

Mit szólnátok hozzá, gyerekek, ha én most azt kérdezném tőletek:

– Gyerekek, ki látott már medvét táncolni?

Bizonyosan azt mondanátok rá: ejnye, de jó kedve lehet ennek a mesemondó bácsinak, hogy ilyen furcsákat kérdez. Már hogy tudna táncolni a medve, mikor tánciskolába se szokott járni?

Nem ám mostanában, de bezzeg az én gyerekkoromban még úgy eljárta a medve a mártogatást, hogy akár táncmesternek beállhatott volna.

Még akkor mindenféle nagyon szokásban volt a medvetáncoltatás. Ha román ember medvekölyköt fogott az erdélyi havasok közt, haza vitte az ölében s odagurította a gyerekei közé:

– Nesztek, hoztam nektek egy kis pajtást!

A kis pajtás aztán nagyon hamar beleszokott a familiába.

Olyan dolga volt, mint a kiskirálynak. Kukoricának a legédesebbjét, erdei méznek a legfrissét, kenyérnek a legpuháját mindig ő kapta s bizonyára nagyon megijedt volna, ha visszakergetik az erdőre áfonyát legelni. Inkább megtanult bukfencet hányni, két lábon állni, dobszóra táncot járni s mindenféle mókákat csinálni.

Mikor aztán mackó úrfi így kijárta az iskolát, akkor azt mondta neki a gazdája:

– No, elég régen segítesz a kenyeret pusztítani, most már segíts kenyeret keresni is.

Azzal szép csörgős láncból nyakravalót kötött a medvének, a láncnak a végét a kezébe vette s nekiindultak az országnak.

Ahány faluban megfordultak, ott a medvének mindenütt vizsgát kellett tenni a tudományából. S amikor kitáncolta magát, akkor a foga közé kapta a gazdája kalapját s elindult vele kéregetni. Néha annyi garaskát összeszedegedett, hogy alig bírta.

Hogy a mackónak tetszett-e nagyon ez a kenyérkereset, azt én meg nem tudom mondani, de az bizonyos, hogy én még a mákos csíktól is elszaladtam, ha behallatszott az utcáról a lánccsörgés meg a dobszó: – Tam-tara-ram-tara-tam tam-tam.

Egyszer egy mosolygós nyári délben éppen az iskolából jöttünk ki, mikor a piacról a fülünkbe pördült a dobszó. Vizsgánk volt, tele a kezünk virággal, a zsebünk kaláccsal, a szívünk örömmel, szaladtunk ki a piacra, mint kis csikók a gyepre.

– Ki látja meg leghamarább a medvét?

Én láttam meg leghamarább, de megijedtem, mikor megláttam. Valami csoda nagy állat volt, ahogy két lábon állva ott toronykodott a gazdája mellett. Pedig az is nagy szál ember volt, erős, izmos válla, mint a medvéjének. Annál cinegőbb kis legény volt a fia, aki a dobot verte, füstös képű, kócos hajú kis gyerek.

– Járjad, medve, járjad! – biztattuk a mackót.

Az szegény járta is, ahogy tőle telt, csak úgy döngött bele a föld. Hanem ahogy legjobban tapsikoltunk neki, egyszerre csak ledobban, elveti magát a földön, félrehajtja az otromba nagy fejét, kilógatja a nagy piros nyelvét s liheg ám, de úgy, hogy majd elsodor bennünket a szele.

– Talpra, héj! – rikoltozott rá a gazdája, de a mackó úgy tett, mintha nem hallana. Csak pislogott szelíden az apró fekete szemével, mintha azt akarta volna mondani:

– Ugyan hadd fújjam ki magamat egy kicsit!

De a medvés ember most már megharagudott. Rántott akkorákat a láncon, hogy beleverejtékezett a homloka. Nem ért az semmit, a mackó csak a fejét csóválta meg egy kicsit:

– Ugyan gazdám, hogy nem restellesz úgy erőlködni ebben a nagy melegben?

De a gazdát most már végképp elhagyta a béketúrás. Nekivörösödve rikoltott rá a fiára:

– Hé, Iliá, add ide csak azt az ostort!

Éles szögekkel kirakott hosszú szíjostor lógott a fiúcska nyakában, azzal szokták buzdítani a mackót, mikor táncolhatnékja nem volt. De a gyerek rimánkodva tette össze vézna kis kezét:

– Apám, ne bántsd szegényt: látod, milyen fáradt!

De az embert már akkor úgy elfutotta a méreg, hogy se látott, se hallott. Hirtelen kieresztette kezéből a medve láncát s kikapta az ostort a gyerek kezéből. De ütni már nem érkezett vele, mert a mackó egyszerre talpra ugrott, mikor megérezte, hogy megtágult a lánca. Főlagaskodott, kivicsorította rettentő fogait s akkorát bömbölt, hogy belereszketett a piac.

Bezzeg szétugráltunk mi, ahányan voltunk, annyifelé. Ki fára mászott, ki kapu alá szaladt s úgy lestük nagy szívszorongva, hogy kit eszik meg a medve.

Nem volt pedig annak semmi rossz szándéka. Volt ott a piacon egy üres fabódé, abba cammogott be, ahogy kibömbölte magát. Hanem ott aztán úgy megvackolt, mintha sohase akarna többet kijönni. Az egyik lábát végignyújtotta a falon, mint mikor a macska a körmét élesíti s úgy kiszakított belőle egy szál deszkát, mint ahogy mi az irkalevelet szoktuk. A nyíláson aztán úgy kukucskált kifelé, mint valami ablakon.

– Gyere ki, öreg, gyere ki! – csalogatta a megbékült gazda, de a medve ügyet se vetett rá. Kínálta fűgével, gyenge kukoricával, de az se ért semmit. A szeme közé loccsantottak egy vödör vizet; attól elkezdett prüszkölni, hogy szinte kedvünk lett volna kedves egészségére kívánni, ha mertük volna.

A gazdán már megint erőt vett a harag. Odacsúszott a nyíláshoz s elkezdte szeges végű bottal döfölgetni a mackót. Ez meg már éppen nagyon jól esett neki. Amikor az egyik oldalon megelegette, a másik oldalára fordult s rázogatta a kócos bundáját:

– Ezt is cirógasd meg, gazdám!

A gazda most már végképp kétségbeesett s a gyereken akarta mérget tölteni. Megcsördítette az ostort az Iliá feje fölött:

– Te vagy az oka mindennek, te haszontalan! Ha idejében ideadod az ostort, nem eresztem ki a kezemből a láncot. Most már tartsd a hátadat a cimborád helyett!

A gyerek elsikoltotta magát, de olyan keservesen, hogy minket is majd megríkatott a fa hegyében. S mire az ostor lecsapott volna: a mackó előbújt a bódéból. Nem állhatta, hogy a kis cimborája kapjon ki őhelyette.

Odakocogott a gyerekhez, hozzátörleszkedett nagy buksi fejével s dörmögött is neki valamit. Bizonyosan azt, hogy:

– Ne félj, míg engem látsz!

Aztán odacammogott a gazdához s leguggolt előtte békítő morgással. A gazda pedig megveregette a vállát, kezébe vette a láncot, Iliá megpörgette a dobót s a mackó soha életében nem táncolt még olyan jó kedvvel, mint most.

De nem is tapsoltak még annyit medvetáncnak, mint amennyit mi tapsoltunk. S ami virág, ami kalács, ami krajcár volt nálunk, azt mind Iliá szedte össze, meg a medvéje. A kis gyerek apró karjával átfogta gubancos barátja derekát, ez meg nagy mancsát rátette kis pajtása vállára s néha-néha ráhunyorított kis fekete szemével:

– Legyen a tied a virág, Iliá, nekem jó lesz a kalács is.

A HATRONGYOSI KAKASOK

Egyszer a hatrongyosi bíró kakasa, ahogy a szemétdombon kipirgélkapargál, talál egy fületlen gombot. Nosza fölugrik vele az ól tetejére s elrikkantja magát hét határ hallatára:

*Kukuriku Kelemen!
Mit leltem a szemeten!*

Hatrongyosi bíró fia, Kelemen, kis kakashoz odaugrik sebesen.

– Mutasd csak, kis kakas, mid van neked?

– Nem tudom én, hogy micsoda, de mégse adom oda – felelt a hatrongyosi bíró kakasa s beugrott a sövény közé. Utána Kelemen s a hatrongyosi bíró fia úgy megbúbozta a hatrongyosi bíró kakasát, hogy egyszeribe eleresztette szegény feje a fületlen gombot.

– Kukuriku, Kelemen: ezt már el nem szenvedem. Megbántottad a kakast, majd megbánod még te azt! – sivalkodott a kis kakas s egyszeribe összetrombitálta a kakasülőről a falu kakasait:

*Hatrongyosi kakasok,
Gyorsan ide szálljatok!*

Nem telt bele egy kukurintásnyi idő, már akkor ott voltak a hatrongyosi kakasok. Öreg bíró kakasa, kisbíró kakasa, kántorék kakasa, harangozó kakasa – több kakas nem volt Hatrongyoson.

Mit tanácskoztak, mit nem, azt a sárga cserebogár, amelyik arra repült, jobban meg tudná mondani, ha a hatrongyosi bíró kakasa nagy elkeseredésében be nem kapta volna a sárga cserebogarat. Elég az hozzá, hogy arra repült egy cinege s odaszólt a kakasgyűléshez:

*Hatrongyosi kakasok,
Mi az újság nálatok?*

– Kicsi falu, nagy a torony, bosszút állunk Hatrongyoson – felelték a kakasok.

– Majd ha fagy, hó lesz nagy, répa terem vastag, nagy – csúfolódott a cinege.

– A fele se tréfa ennek – meresztgették a tarójukat a hatrongyosi kakasok. – Nem kel föl többet a nap Hatrongyoson, mert nem kukorékolnak neki a hatrongyosi kakasok.

– Hatrongyosi kakasok, jaj de nagyon okosok! – nevetett a cinege tovább repülve. A hatrongyosi kakasok pedig elmentek aludni, hanem

előbb keményen megrázták egymásnak a taróját. Kakas tesz fogadást, huncut, ki nem állja – annyit jelent ez kakasnyelven.

Bizony még javában húzták a bőrt a fagyon a hatrongyosiak, mikor a kántorék kakasa már elrikkantotta magát:

*Kukuriku, virradóra,
Éjfél után három óra.*

Egyszerre talpon volt egész Hatrongyos s mérgében majd lenyelte a fejét a hatrongyosi bíró kakasa.

– Ez a kakasbecsület? Ki a faluból a kántorék kakasával!

Három kis kakas úgy kimarta maga közül a negyediket, hogy az meg se állt addig, ameddig a hatrongyosi torony ellátszott. Akik pedig otthon maradtak, azok még jobban megfogadták, hogy nem hallatszik több kakasszó Hatrongyoson. Ne tudja a hajnal, mikor kell neki hasadni.

Hát, uramfia, a fél szemét még ki se nyitja másnap a harangozó kakasa, mikor már rágyújtott a nótára:

*Kukuriku, emberek,
Hajnallik már, keljetek!*

Bizony az lett a vége, hogy a harangozó kakasát is elüldözték Hatrongyosról, mint az igaz ügy árulóját. Majd azok mutatják meg, hogy ki az igazi kakas, akik otthon maradtak: kisbíró kakasa, öreg bíró kakasa.

Kisbíró kakasa állta is a fogadást másnap hajnalig, hanem akkor már nem bírta magával:

*Kukuriku, kelj, kelj,
Piros hajnal, serkenj!*

Nem is kellett egyéb a hajnalnak, egyszerre feltolta piros ábrázatát az ég alján.

– Jaj, mit tettem, jaj, mit tettem! – sipított a kisbíró kakasa s úgy világnak ment bújában, hogy még tán ma se állt meg.

Nem maradt már egyéb kakas Hatrongyoson, csak az öreg bíró kakasa. Le se merte hunyni a szemét egész éjszaka, nehogy álmában elkukurítsa magát valahogy. Jaj neked, Kelemen, megfizetsz a fületlen gombért! Jaj neked, Hatrongyos, sose látod többet a szép piros hajnal, nincs, aki felköltse!

Néz-néz a sötétségbe a hatrongyosi bíró kakasa: hát egyszer csak megpirul ám az ég alja s fölmosolyog rajta a szép piros hajnal. Mosolyog, mosolyog, egyre jobban mosolyog, szinte csúfolódik:

– Tudom én az időt kakasszó nélkül is.

– Kukuriku, ilyen szégyen többet engem sose érjen! – rikkantotta el magát az utolsó hatrongyosi kakas, s úgy ugrott le a padlás szájából, hogy menten kitörte a nyakát.

Azóta Hatrongyoson nincsen kakas s a hatrongyosi gyerekek nem ehetnek kakastejes kenyeret.

A NYUGHATATLAN MÉHECSKE

Azt a nyughatatlan méhecskét, amelyikről ezt a történetet írom, én már az ősszel is ismertem. Mégpedig nagyon akaratos és kötözködő méhecskének ismertem. Ő még akkor is kint gubbaszkodott a dérvette őszirózsákon, mikor minden testvérkéje aludt már odabent a jó meleg kaptárban.

– Én nem vagyok olyan álomszuszék, mint a többi – döngicsélte a hullatag virágbokroknak. – Egyik fülemüle szótól a másik fülemüle szóig úgylis nagyon hosszú az éjszaka.

Bizony az őszirózsák is elmentek már mind aludni, mikor a nyughatatlan méhecske még mindig kint bujócskázott a zörgő kórók közt. Utoljára is két öreg méhecskének kellett bekaroltatni a kaptárba. Belegyömöszölték egy viaszágyba és a fejéhez tettek egy kis mézes fazekat:

– Ebből kortyanthatsz egyet-egyet, ha megszomjazol álmodban – mondták neki, azzal nyugodalmassal jóéjszakát kívántak, becsukták a kaptár ajtaját és eltették magukat holnapra.

Azt hitték, szegények, föl se ébrednek tavaszig, de biz a nyughatatlan méhecske nagyon hamar fölébresztette őket. Hányta-vetette magát az ágyban, forgolódott jobbra-balra, utoljára fölkelte és panaszos zümmögéssel csetlett-botlott a sötétben.

– Hát téged mi lelt? – riadtak föl álmuksból az öreg méhek.

– Én már kialudtam magam – motoszkált a nyughatatlan méhecske az ajtó körül. – Azt hiszem, régen reggel van már.

Az öreg méhek kikukucskáltak az ajtóhasadékon és azt mondták, még csak most van éjfél, alig aludtak egy-két órát. Igazuk is volt, mert még csak karácsony felé járt az idő s az jelenti az éjfelet a méhek éjszakájában.

– Mindegy az, én már nem vagyok álmos – veregette össze a szárnyait a nyughatatlan méhecske és kereste a kilincset. Az öreg méhek megint csak visszabújtatták az ágyába és álommézet kentek a szemére.

– Ettől majd mélyebben elalszik, mert ez leragasztja a szemét – takargatták be a virágszirom-paplannal és maguk is álomnak adták a fejüket.

Egy-két órát aludt is a nyughatatlan méhecske jóízűen, Liliomos kertben járt álmában és aranyos napsugárban csillogtatta a szárnyait. Piros tulipán kelyhében is vendégeskedett és úgy kell lenni, hogy ott dörzsölhette le az álommézet a szeméről, mert egyszerre megint fölneszelt az ágyban.

– Fülemlé szót hallottam – osont ki az ágyból s nagy csendesen odalopakodott az ajtóhoz.

Az ajtót bizony megrongálta egy kicsit a tél. Hó lepte, jeges eső verte s akkora nyílás támadt rajta, hogy a nyughatatlan méhecske szépen ki bírt csisszanni.

– Én vagyok a legfrissebb – döngicsélte kevélyen és repült egyenesen az ibolyacsárdába. Az ibolyacsárda azonban még csukva volt és a nyughatatlan méhecskének elmúlt a dúdolhatnékja. Dideregve nézett körül és szégyenkezve hallgatta a madárszót. Mert nem a fülemlé szólt, hanem a pipiske ugrált az országúton.

– Kalács, kalács, kalács – kiabálta örvendezve, ha egy szem elhullott magot talált.

– Zümm-zümm-zümm-zümm, jobb benn, mint künn – szomorkodott el a nyughatatlan méhecske és üres tarisznyával bandukolt vissza a kasba.

Szundikált is egy kicsikét, de megint nyughatatlan volt az álma. Arra ébredt fel belőle, hogy a napsugár besüt a hasadékon.

– De már ennek a fele se álom – készülődött fel a nyughatatlan méhecske s megint kiment szerencsét próbálni. Nagy siettében rá is taposott a testvérekére, de azok még csak meg se rebbentek, olyan mélyen aludtak.

– A legkisebb a legfrissebb – dongott ki a nyíláson s most már nem szomorodott el, ahogy körülnézett. Enyhe szellő cirókálta a szárnyát s röpítette egyenesen a cseresznyevirág-csárdába. Ott pedig szívesen fogadták, mert ő volt az első vendég. Ezer csészikéből kínálkozott felé a finom virágméz s ő bizony sorba kóstolta valamennyit. Kerekedett is olyan kedve, hogy alig bírt vele.

– Majd megmutatom én, ki a legény a csárdában! – szálldosott egyik ágról a másikra.

S bizonyosan meg is mutatta volna, ha a nagy dúskálódás közben egyszerre valami hideg csöpp nem hull a homlokára.

– Nini, ki hajigálódzik itten? – tekintett föl a méhecske s nagyon elcsodálkozott, mikor látta, hogy mennyi cseresznyevirágszirom hull az égből.

Az ám, csakhogy azok az égi virágszirmok hidegek voltak és ráfagytak a gyöngé szárnyára. Tél apó visszafordult az ég pereméről és haragosan rázta a szakállából a sűrű havat. Nem bírt vele a nyughatatlan méhecske, akárhogy rázta is a szárnyát s utoljára megdermedve hullott le a földre.

A legkisebb a legoktalanabb – ezt döngicsélte utoljára.

Jó szerencse, hogy én éppen akkor mentem végig a kerten és kiszabadítottam a hóból a nyughatatlan méhecskét. Fölszártgattam a szárnyát, beletettem egy pohárba s most itt élesztgetem a napon. Ha

föléled, visszaeresztem a testvérkéihez. De előbb megígértetem vele, hogy soha többet az életben nem nyugtalankodik éjszakának idején.

MESE A KIS GIDÓRÓL

Hol volt, hol nem volt, kristálypatak mellett volt egyszer egy gyöngyliget, abban a gyöngyligetben volt egy ezüst fa, annak az ezüst fának rengőringó ágán volt egy aranytollú madár, annak az aranytollú madárnak volt egy nagyon okos íródiákja, az a nagyon okos íródiák mindig ott ült a fa alatt aranyos karszékekben, előtte volt egy nagy könyv, abba a nagy könyvbe mind beleírta, amit az az aranytollú madár dalolt.

Itt van az a könyv éppen a kezemben. Elmondok nektek belőle egy szép mesét a kis gidóról.

Nagyon szerette ezt a kis gidót az édesanyja, az öreg kecske, mert ez az egyetlen fia volt csak. Féltette még a fúvó szélről is, friss hajnali harmatban fürdette meg minden reggel, fehér rózsalevél-törülközővel törülgette gyöngye arcocskáját, pillangós mezőről selyemfüvet hordott neki, ezzel etetgette. Úgy szerette, hogy ki se lehet azt mondani. Nem is hívta másképp, mint drága szemefényének, édes cukrocskájának.

Varrt neki szivárványszín labdát s labdázgattak együtt kerek erdő szélén, mert majd el is felejtettem mondani, hogy ott laktak zöld fák között, fehér kis kunyhóban. Hozott neki a vásárról fütyülős lovat, kerekest. Húzogatta, vonogatta a kis gidó, nagy öröme telt benne. Jávorfából metszett ágat, csinált belőle furulyát s megtanította furulyázni. Olyan szép nótákat fújdogált el rajta a kis gidó, hogy a mókusok mind otthagyták a mogyorót, fáról fára szökdelve mind odamentek a fehér kis kunyhóhoz hallgatni a furulyaszót. Még a pintyőke is, a rigó is szívesen hallgatta.

Mind azt mondták, hogy a kis gidó szebben tud furulyázni, mint a juhászbojtár a napsütötte halmon. Azt a nótát is tudta, hogy:

*Zöld erdőben, sík mezőben
Lakik egy madár.
Kék a lába, zöld a szárnya,
Jaj, de szépen jár!*

Édesanyja, az öreg kecske nem tudott hova lenni örömében. Ezerszer is megcsókolta; ahova csak lépett a kis gidó, virágot szórt az útjára.

– Me-e-e! – szólalt meg egyszer a kis gidó, fejét az öreg kecske fejére hajtva. – De jó is vagy te, édes anyuskám! Úgy szeretsz te engem, mint a galamb a tiszta búzát!

– Me-e-e, rubintocskám, gyémánt csillagocskám! Hogyne szeretnék, mikor olyan szófogadó, engedelmes kis gidó vagy. Légy is az mindig,

akkor megáld az Isten. Most pedig elmegyek pillangós mezőre füvet szedni. Elfogyott az elemózsiánk. Zárd be jól az ajtót, be ne eressz senkit, akárhogy zörget, mert hátha a nagyfogú farkas jön és elvisz a barlangjába. Hallod-e, hogy ordít most is a sötét erdőben? Itt terem, hízelgő szavakkal kér, hogy bocsád be, de be ne eressz.

Elment az öreg kecske. A kis gidó jól bezárta az ajtót és elgondolkozott azon, amit édesanyja mondott. Egyszer csak kopogtat a nagyfogú farkas. Szelíd, szép szavakkal beszél be kívülről:

*Gidócskám, gidócskám, tubicám, kincsecském,
Rózsafán született kedves kicsi kecském!
Eressz be, bocsáss be, aranyos szép szentem!
Zöld erdőben fehér gyöngyvirágot szedtem.*

De a kis gidó nem hitt a mézes-mázos szónak. Édesanyja intése csengett a fülébe. Nem nyitotta ki az ajtót.

A nagyfogú farkas a fejét csóválja, kerül-fordul egyet a megint csak kopogtat:

*Gidócskám, gidócskám, gyönyörű madárkám,
Fürge kis halacskám, gyöngye violácskám!
Eressz be, bocsáss be, tudom, örülsz mostan,
Arany skatulyába sárga cukrot hoztam.*

Beszélhetett a koma akármilyen szépen, a kis gidó csak nem bocsátotta be, mert a fülébe csengett az édesanyja intése.

A nagyfogú farkas újra csak a fejét csóválja, kerül-fordul kettőt-hármat s megint csak visszatér:

*Gidócskám, gidócskám, gerlicém, mókuskám,
Csillagom, rubintom, angyalom, babuskám!
Eressz be, pántlikát hoztam a nyakadba,
Szép piros pántlikát, ezüst csengő rajta.*

Hiába volt minden kísértés. Azokra a hízelgő szép szavakra, aranyos ígéretekre nem nyílt meg az ajtó, mert a kis gidónak csak az édesanyja intése csengett a fülébe mindig.

A nagyfogú farkas haragosan morogta magában: „Lám, lám, ennek a kis gidónak több esze van, mint gondoltam. Bizonyosan megtanította az édesanyja, annak fogadja így a szavát.”

Nem is próbálta meg többször, nekiiramodott az erdőnek. Ideje is volt elillanni, mert az öreg kecske hazafelé jöttében megtudta, hogy mi történt. Szaladt egyenesen a vadász bácsihoz, akinek jó puskája volt, aki a kecske családot nagyon szerette.

Mikor zöld fák között, a fehér kis kunyhóhoz értek, a nagyfogú farkasnak már híre, hamva se volt; de azért a vadász csak nem nyugodott addig, míg a nagyfogú komát meg nem találta a bokrok közt.

– Bum, bum, koma, jó napot! – szólt a puska jó nagyot, de a farkas nem adta vissza a köszöntést, mert nyikkanni se tudott már.

Bezzeg volt aztán nagy vígság. A kis gidó édesanyja nyakába borult, sírt-rítt örömeiben. Az öreg kecske ezerszer is megcsókolta szófogadó fiacskáját. Mindjárt meg is fürdette friss hajnali harmatban, fehér rózsalevél-törülközővel törülgette gyöngye orcácskáját, pillangós mezőről hozott selyemfűvel etetgette.

A kis gidó aztán elővette jávorfurulyáját, olyan szép nótákat fújdogált el rajta, hogy a mókusok mind otthagyták a mogyorót, odamentek hallgatni a furulyaszót. A pintyőke is, a rigó is hallgatták s minden nóta után ezt dalolgatták:

– Éljen soká a gidó!

Nincsen tovább. Vége a mesének. Aki szebbet tud, mondjon szebbet. Majd megírom az íródiáknak, az íródiák meg majd megírja az aranytollú madárnak.

SÜNDISZNÓCSKA LOVAGOL

Mackó bácsi alig törölte meg a száját a délebed után, kifeküdt a napra szundítani egy kicsit. Már éppen lecsukódott a szeme, mikor hallja, hogy két cinegemadár beszélget a feje fölött a bükkfaágon.

Azt kérdi az egyik cinege:

– Csin-csin-csin-csincsere, mi az újság erre?

Azt mondja rá a másik:

– Nincs erre, nincs erre, nincs erre. Ami van is, kicsit ér, kicsit ér, kicsit ér: medvén lovagol a sündisznócska.

Mackó úgy felugrott erre az újságra, mintha egy kaptár méhecske csípte volna meg.

– Hej, mordézem adta, mit locsogsz, cinege húgom? Mindjárt hátra kötöm a sarkadat!

Cinege húgom nem ijedt meg:

– Szörnyű szél, míg el nem áll, Mackó bácsi, hanem én nem ijedek ám meg tőle. Sündisznócskától hallottam, hogy ő medvén szokott lovagolni. Vele vessen számot, Mackó bácsi.

– No, majd beszélek én a fejével, csak várjatok vissza! Idehozom azt a rossz portékát, elöttetek vallja be, hogy nem mondott igazat.

Nagy dörmögve ballagott el az erdőszélre, ott lakott a sündisznócska, föld alatt a kastélyában. Most éppen kint ült a küszöbön, a tüskéit fésülgette egy nagy fenyőtobozzal. Ahogy meglátta a medvét, már messziről hujjángatott elébe:

– Isten hozta, bátyámuram, jaj de örülök, hogy látom! Hogymint szolgál drága egészsége?

– No, csak hagyd el azt az édeskés beszédet – dörmögött a medve -, egy kis számadásom volna veled.

– Ráérünk még, Mackó bácsi, arra is. Tessék előbb falatozni valamit. Van egy kis békabecsináltam, maradék egérpecsenyém.

– Hiába pergeted úgy a nyelved, te szeleverdi! Azt mondd meg inkább, mióta szoktál te medvén lovagolni?

Jaj, milyen jót nevetett erre a sündisznócska! Hármat is hemperedett kacagtában.

– Ej, haj, de tréfás kedve van urambátyámnak! Hát már hogy lovagolnék én medvén, amikor azt se tudom, hogy mi az a lovaglás.

Megint erőt vett rajta a nevetés, hogy csak úgy reszketett bele a tüskéje, de a mackó mérge csak nem engedett.

– Nagy kópé vagy te, öccse! Te mesélted a cinegének, hogy énrajtam szoktál lovagolni?

Sündisznócska elvísította magát:

– É-é-én? Azt se tudom, micsoda Isten teremtése az a cinege? Isszák azt, vagy eszik?

– Ne bomolj, lánchordta, mert mindjárt megrázom a füled.

– Jaj, Mackó bácsi!

– Gyere velem a cinegéhez, a szemébe monddad neki, hogy nem mondtam igazat, mert te nem mondtad, hogy medvén szoktál lovagolni.

– Megyek már, Mackó bácsi, megyek, ahová parancsolja, csak a fülemnek hagyjon békét!

Elöl baktatott a medve, mellette gurult a sündisznócska. Nem mert szólni szegényke, egy mukkot se, csak a szeme villogott, merre lehet elinalni. Kapta magát, egyszer csak elmaradt, begurult a bozótba.

De a medve, hogy nem hallotta a csörtetést maga mögött, mindjárt visszafordult:

– Hol bujkálsz már megint, te kis gombolyag?

– Jaj, jaj, Mackó bácsi – könyörgött sündisznócska – nem győzöm én már a menést. Vegyen föl egy kicsit a hátára!

A medve gondolkozóba esett. Ha a sündisznócska nem bír tovább menni, akkor ő szégyenben marad a cinege előtt. Hát inkább a hátára vette.

Hát ahogy tovább mennek, mendegélnek, egyszer csak megint eljajdítja magát sündisznócska a medve hátán:

– Jaj, jaj, Mackó bácsi, ez így nem jó lesz, mert én innen legurulok, kitörök a nyakam. Pedig kár lesz érte, mert csak ez az egy van. Engedje meg, hogy ide erősíthessem magam.

– Szaporán, hékás, mert várnak a cinegék!

Az erdőben a fák tele voltak növe iszalaggal. Az iszalag olyan futó növény, mint a borostyán. Erős, szívós a szára, mint a zsinég. Erről szakajtott le sündisznócska egy hosszú ágat, azt a medve szájába tette, mint ló szájába a zabolát. A két végit meg a kezébe vette, mint a kantárt.

– Mehetünk már, Mackó bácsi!

Kisvártatva megint megszólal sündisznócska.

– De sajnálom én magát, lelkem Mackó bácsi, hogy úgy csípi a legyek. Mit szólna hozzá, ha elhajtogatnám őket egy mogyorófavesszővel?

– Jól tennéd, öcsikém!

Sündisznócskának se kellett több biztatás, letört egy mogyorófa suhogót és olyanokat húzott vele az urabátyja füle tövére, hogy csak úgy sajgott.

– Hagyd abba, öcsém, itthon vagyunk már! No, híres cinegék, merre vagytok? Most válik meg, ki mondott igazat.

Jöttek a cinegék, nem is ketten, hanem tizenketten, hogy hírért hallották, mi készül Mackóéknál. De olyan csúfolódást még nem hallott az erdő, mint most.

– Nini, jön a sündisznócska medveháton!

– Hogy adod a lovad, sündisznócska?

– Medvelónak párja nincs!

– Gyi hő, gyi hő, medve koma, sündisznócska háttas lova!

A rászédett mackó lehajította sündisznócskát a hátáról s nagy maga szégyenletében úgy bebújt a barlangjába, hogy tavaszig hír se jött felőle. Sündisznócskának pedig soha életében nem esett még olyan jól a békabecsínált meg az egérpecsenye, mint akkor.

A KÉMÉNYSEPRŐ ZSIRÁFOK

Gyerekek, hallottátok-e már hírért a marabu-várnak? Rá ne mondjátok, hogy hallottátok, mert én akkor mindjárt azt kívánom, hogy mutassátok hát meg ezt a híres várat a térképen. Ott pedig nem mutatjátok meg, ha holnap ilyenkorig keresitek is.

Marabu-vár nem a térképen van, hanem az állatkertben. Ott az is meglátja, aki nem keresi. Én se kerestem, mégis messziről megláttam a hegyes tetejű marabu-palotákat.

– Ugyan kik laknak ezekben a furcsa emeletes házakban? – kérdeztem az őrt.

– Azokban a marabu-madarak laknak, kérem – okosított föl az ember.

– Marabu-madarak? – mondtam csodálkozva. – No, azok nagy urak lehetnek, hogy így kedvüket keresik. Szeretnék velük megismerkedni.

– Lehet – azt mondta az őr s megzörgetett egy rácsos ablakot a marabu-palotán. Hát ki is dugta rajta a fejét – egy füles bagoly.

– Nini – mondom -, ez a madár tán hétköznapi füles bagoly, vasárnap marabu?

– Füles bagoly az mindig – nevetett az őr -, ő a cselédje a marabunak.

Így kellett lenni, mert a füles bagoly hirtelen visszakapta a fejét s rikoltott odabent esze nélkül. Bizonyosan azt jelenthette, hogy vendég áll a házhoz, tessék fölhúzni a csizmát.

Fölhúzta-e marabu úr a csizmát, vagy nem, meg nem mondhatom, mert csak a hosszú orrát tolta ki az ablakon.

– Kecsegés jó reggelt – köszöntem fel neki, de nem szólt rá semmit.

– Szerecsen madár az, nem ért magyarul – mondta az őr.

– No én meg szerecsenül nem értek – szomorodtam el. – Hanem azért, ha ilyen szép házat kapnék, én is beállnék marabunak.

– Azt megteheti az úr – nevetett az őr -, csak tessék kívárni, míg olyan hosszúra megnő az orra, mint a marabué.

De úgy elszaladtam én onnan, hogy vissza se fordultam többet s azóta se láttam marabu-várat. Csak a verebek hozták hírül az újságot, hogy nagy a baj marabuéknál.

A baj az volt, hogy Tél apó a marabu-palotákba is bekocogtatott a múltkoriban s nagyon ráijesztett a forró naphoz szokott afrikai madarakra. Bezzeg egy-kettőre megtanította magyarul a kis marabu fiókákat.

– Nagy a bánat, nagy a bú, fázik a kis marabu! – egész éjszaka azt jajgatták az ártatlankák.

Ők még hírét se hallották a télnek, de az öreg marabu apó sokat tapasztalt már jártában-keltében s tudta, hogy mivel lehet a telet megszeliidíteni.

– Fűts be! – parancsolta a bagolynak.

Bagoly inas szót fogadott, de nagy baj is lett belőle. Egyszerre teleszaladt füsttel valamennyi marabu-ház, az orruk hegyéig se láttak tőle a madarak.

– Marabu úr, azt gondolom, a kéményben sok a korom – köhécselt Bagoly inas.

– Hát ki kell söpretni – tüzskölt mérgesen marabu-apó.

– Könnyű azt mondani, de hol talállok én emeletes kéményseprőt? – gondolkozott el a bagoly.

Futott szegény fűhöz-fához, de mindenütt azt mondták neki, hogy ehhez a mesterséghez nem értenek. A róka ugyan lobogtatta a farkát, hogy azzal lehetne kéményt söpörni, de csak akkor, ha füstölt kolbász lógna benne.

– Sajnálom, vendéglőből hozatjuk a kosztot – mondta elkeseredve a bagoly s nem győzte a fülével a szemét törölgetni.

Marabuéknál nagy szomorúság volt azon az estén. El is határozták, hogy másnap itt hagyják a marabu-várat és visszaköltöznek arra a jó forró szecsen-homokra a pálmás Nílus partján. Mindjárt át is szalajtották Bagoly inast zsiráf szomszédékhoz, hogy kérje el a vasúti menetrendjüket. Nekik még bizonyosan meglesz, mert nemrég költöztek ide Afrikából.

Zsiráf apó éppen aludni készült, mikor betoppant a bagoly és elhuhogta a bajukat.

– Menetrendet nem adhatok, hanem adok egy jó tanácsot – hunyorított Zsiráf apó. – Kidobolták Szentesen: aki fázik reszkessen.

– Süsd meg a tanácsodat! – süvöltötte haragosan a bagoly,

Zsiráf apó mosolyogva sűgött valamit a négy legényfiának.

Mit sűgött nekik, mit se, azt én meg nem tudom mondani, de az bizonyos, hogy mikor másnap hajnalban az öreg marabu kinézett az ablakon, táncolni kezdett kopasz fején a hálósapka, olyan csodát látott.

– Hej, gyerekek! – csengette föl a háza népét – nézzetek csak ki az ablakon, mi történt az éjjel! Zsiráffejük nőtt a kéményeknek!

Úgy volt biz az, négy zsiráffej meredezett ki a négy kéményen. Olyan bohókás látvány volt ez, hogy a kelő napnak is egyszerre nevetőre gömbölyödött az ábrázata.

Úgy bizony, mert ahogy a bagoly inas elshuhogott, azt sűgta Zsiráf apó a fiainak:

– Gyerünk csak gyerekek, söpörjük ki a marabu szomszédék kéményeit, hogy meg ne vegye az istenadtákat a hideg. Nem sokból áll az nekünk, létra se kell hozzá.

Biz ahhoz nem kellett semmi se, még székre se kellett nekik állni, csak úgy álló helyükből kidugták a fejüket a kéményen. Igaz, az ábrázatuk kormos lett egy kicsit, de a kémények szelelnék azóta, mint a parancsolat s marabuéknak eszükbe sincs a kivándorlás. Egész nap ott sütkeznek a kemence körül s úgy járnak a csárdást, ahogy a bagoly fütyül nekik. Közbe-közbe pedig elhallgattatják a bagoly muzsikást s felköszöntik az udvari kéményseprőjüket:

– Ácsi! Éljen zsiráf bácsi!

Ilyen jószívű teremtések a zsiráfok. Amelyiktek föléri a fejük tetejét, vakargassa meg a homlokukat, megérdemlik.

TALPAS

Talpas mindig azt tartotta, hogy ő a legnagyobb úr a tanyán. Tyúk, macska, kismalac, mind eltakarodott az útjából, ha neki sétálhatnékja támadt az udvaron. A verebek rá nem mertek szállni a kerítésre, ha az ő haragos morgását hallották. Még a kakasnak is torkán akadt a kukorékolás, ha Talpas kidugta fejét az óljából. Pedig – tréfa ide, tréfa oda – annak már csakugyan valakinek kell lenni, akitől még a kakas is megijed. Hanem csuda történt valamelyik reggel, ahogy a Talpas körüljárta a birodalmat. Tyúk, macska, kismalac ügyet se vetett rá. A verebek olyan bátran csipogtak a sövényen, mintha Talpas nem is volna a világon. A tarajjas kakas pedig nemhogy fölszállt volna a kerítés tetejére, hanem leugrott a szemétdomb tövébe s akkorát kukorékol, hogy csak úgy reszketett bele a szakálla:

– Kukoriku, híres Talpas, a te neved most már: hallgass!

Talpas a fogát vicsorgatta. Aligha meg nem szabta volna a kakasnak a gúnyját, ha elő nem ugrik a ketrec mögül valami, amilyent ő még sose látott. Egy nagy fehér madár, földig ér a kékbe úszó haragos-vörös szakálla, piros a sapkája, mérges a nézése, goromba a köszöntője:

– Úr a pulyka, rudrudrud. Talpas kutya rut, rut, rut!

Még ilyet senki sem mert Talpasnak mondani. Még hogy ő rútvolt volna? Akkora szeme van, mint egy kávécsésze, olyan foga, hogy a vasat elharapná, a farka valóságos lobogó. A bundája úgy ki van cifrázva bogánccsal, hogy alig látszik a szőre. Nincs ilyen derék kutya az egész határban.

Se szó, se beszéd, nekiugrott Talpas a pulykának. Bizonyosan megrázta volna a szakállát, de a pulyka kinyújtotta hosszú nyakát. Mire Talpas úgy megijedt, hogy hármat is lépett egyszerre visszafelé.

Lett erre olyan kacagás az udvaron, hogy tán még most sincs vége. Még az öreg eperfa is olyanformán integetett leveletlen ágaival, mintha azt akarta volna mondani:

– Oda van a becsület, Talpas. Megijedtél a pulykától.

Szegény Talpas nagyon elszégyellte magát. A tanya végében folyik a Tisza, lekullogott annak partjára és ott tűnődött sokáig, mitévő legyen.

Ahogy ott töprenkedik, arra ment egy szénásszekér. Talpas gondol egyet, fölkerelkedett, megindul a szekér után. Ahová az megy, oda megy ő is, ha a tanyán már nem lehet maradása.

Mivel pedig a szekér a városba ment, Talpas is ment a városba. Nagyon tetszett neki a sok kőház, a szép sima aszfalt, ahol nem sárosodik be a láb, a boltok nagy tükörtáblái, amelyekben csupa Talpasok látszottak. Az egyikkel meg is akart barátkozni. De ahogy közel ment hozzá, a boltból kidugtak egy seprűnyelet s úgy orron ütötték vele, hogy eljajdította magát:

– Brrr, de barátságatlan nép lakik ebben a városban!

Dél felé megéhezett. Elment a kedve, amikor arra gondolt, hogy otthon a kis gazda keresi már azóta a vízbe mártott jó kenyérhajával. De hirtelen nekividámódott, mert valami henteskirakat elé ért. Olyan kolbászok mosolyogtak felé, amelyenről a tanyán még csak nem is álmodott.

– Hopp, hupp egye meg a kenyérhaját a pulyka, nekem jó a kolbász is – azzal nekiugrott a kirakat üvegének.

Bele is ütötte a fejét, hogy csak úgy koccant. S még rá se ért gondolkodni, hogy mi történt, már akkor cirógatta a bundáját egy fehérkötényes ember egy hajló nádpálcával.

– Nézd, milyen tolakodók ezek a csavargó tanyai kutyák!

Talpas úgy elszaladt, hogy meg se állt a hetedik utcáig. Alig lihegett már, a nyelve lógott, a lába reszketett. Majd elepedt egy ital vízért, de a városban nincsenek olyan tócsák, mint odakint, azon az áldott tanyán.

Csak legalább pihenhetne egy kicsit. De valahány inasgyerek meglátja, mind megkergeti. Hej, micsoda heverés esnék most otthon a szalmás istállóban!

Estefelé kiért a Tiszához. Erre már nagy csend volt, házak nincsenek, hó borított mindent. Talpas szinte azt gondolta, kint van a tanyán. Kapta magát, elnyújtózott a hóban, ráfektette nagy buksi fejét a két első lábára. Elaludt s álmában otthon járt a tanyán. Kergette a verebeket, sütkérezett a ház napos oldalán s várta, hogy mikor szólítja vacsorához Janika, a kis gazdája.

– Talpas, Talpas, gyere ide, öreg kutyám! Talpas, kedves Talpas! – csengett egy örvendező gyerekhang a holdfényes éjszakában.

Talpas fölneszelt a hívogatóra, körülnézett nagy álmosan. Most hitte még csak igazán, hogy álmodik. Egy nagy jégtáblán találta magát, amely közel a parthoz csendesen úszogatott lefelé a Tiszán. A parton pedig ott állt Janika, a kis gazda, a kezében meleg cipó, a száján hívogató szó:

– Ugorj ki, öreg Talpas! Hol bujdokoltál egész nap?

Talpas egyszerre tisztában volt vele, mi történt. Mikor kimenekült a városból, észre se vette, hogy a Tisza jegén vackolt meg magának a hóban. Addig, míg aludt, megindult vele a jég s hazavitte a tanyára.

Jaj, csakhogy itthon van még egyszer! Álmában se megy többet a városba, inkább megosztozik a fehér pulykával az uraságban. Hanem az a fehérkötényes városi ember vigyázzon magára, hogy valahogy erre a

tájékra ne kerüljön, mert bizonyosan megemlegeti a napot, mikor a Talpassal találkozik.

ZÖRGŐ ÉS GÖRGŐ

Zörgő is kutya volt, Görgő is kutya volt. Zörgő olyan, mint a neve: zörgött minden csontja, mint dió a zsákban. Görgő is olyan volt, mint a neve: a nagy kövérségtől nem tudott szaladni, csak görögni.

Zörgő a nekeresdi bíró kutyája volt, Görgő meg a nevenincsi bíróé. A nekeresdi bíró olyan takarékos ember volt, hogy egész esztendőben nem evett kukoricakenyérenél egyebet, azt is csak napjában egyszer, akkor is csak egy karajt, annak is csak a belét. A haját odaadta Zörgőnek, amiért őrizte a házat. Bezzeg a nevenincsi bíró úgy élt, mint zsizsik a borsóban. Minden nap fácánpecsenyét evett, azt is napjában háromszor, akkor is csak a bőrét. A húsát odaadta Görgőnek, hogy ki ne ugassa a szeméből az álmot.

A két kutya mindig tisztelte-becsülte egymást, de csak messziről. Sose jártak még egymás portáján, csak a két falu határában. Görgő ott szokott sétálgatni, hogy jobban essék a vacsora, Zörgő meg ott szokott ürgepecsenyét fogni a kenyérhaj mellé.

Egyszer azonban hiába várta Görgő Zörgőt, sehol se mutatkozott az öreg cimbora, pedig már fönt fényeskedett az égen a vacsoracsillag.

– Eh, eh – tűnődött Görgő -, nyilván elrontotta délben a gyomrát ez a Zörgő. Eh, eh, elmegyek meglátogatni.

Hát ahogy bedöcög a nekeresdi bíró kapuján, látja ám, hogy Zörgő odafönt zörög az ól tetején.

– Mit csinálsz ott, cimbora?

– Vacsorázok, cimbora.

– Jó hosszú az asztalod!

– De rövid a vacsorám!

– Mi jóban dúskálódsz, Zörgő?

– Kenyérhajban biz én, Görgő. De ez nem olyan hétköznapi kenyérhaj ám. Ma olyan jó kedve volt a gazdának, hogy hozzádörgölte a kenyérkét ahhoz a zacskóhoz, amelyikben a sajtocskát tartogatja.

– Ej ha, de jól megy a sorod – vigyorgott Görgő.

– Kutyául, pajtás – nyöszörgött Zörgő s leugrott az utolsó falattal Görgőhöz -, nesze, részed legyen benne neked is.

Görgő tudta, mi az illendőség, bekapta nagy elszántan a falatot, azután hozzátörülgette a száját a pázsithoz.

– Köszönöm a barátságot, cimborám, de most már én javallok egyet: gyerünk át vacsorázni énhozzám.

– Ham-ham-ham-mar, ham-ham-ham-mar – hányt a bukfcencet örömeiben Zörgő s úgy nekiiramodott, hogy ő már bent járt Nevenincsen, mikor Görgő még mindig Nekeresden görgött.

Sebaj, utolérte a vendéget a vacsoránál. Porcelán tányérban kapta Görgő a kosztot, mégis elvonyította magát, ahogy mellé telepedtek.

– Mi lelt pajtikám? – kérdezte ijedten Zörgő, akinek már csattogott a foga az étvágytól.

– Haragszom, hogy kést-villát nem adtak, mikor látják, hogy vendég van a háznál.

– Sose bántsod, nem élek veled – vigyorgott Zörgő s úgy bekapott egy nagy fácáncombot, mint béka a legyet.

– Tessék, tessék – hunyorgatott Görgő -, én úgy belaktam nálatok, hogy holnap ilyenkorig sem éhezem meg.

Zörgőt nem nagyon kellett tessékelní. Nem is rágott, csak falt, nem is falt, csak nyelt.

– No még egy kis sonkacsontot! Hát a hurka végét szereted-e? Jobb íze van ám ennek, mint a favégnek! De már csak ezt a tojásos galuskát itt nem hagyod!

Zörgő csak a fejét rázta. Nemhogy szólni, szuszogni se bírta a jámbor. Nagy időbe telt bele, míg el bírta nevetni magát.

– Minek örülsz olyan nagyon szomszéd? – kérdezte Görgő ásítózva, mert a hosszú séta nagyon elálmosította.

– Annak, gazduram, hogy nem hallom már a csontjaim zörgését, akárhogy rázom magam.

Ebben a percben elkukorékolta magát a kakas a padlás szájában s Zörgő talpra ugrott.

– Megyek haza ugatni, cimborám. Hanem előbb még szeretnék neked valamit súgni.

– Súgjad no, cimborám – hegyezte a fülét Görgő.

– Azt tanácsolom neked – hunyorított ravaszul Zörgő -, vigyázz, meg ne tudja valahogy a gazdám, milyen jól megy sorod, mert egy fejem van, de fogadok a felébe, hogyha megtudja, beáll helyetted kutyának.

Azzal úgy nekilódult, hogy még ma is szalad, ha haza nem ért. Holnap legyen a ti vendégetek!

SÓLYOM VITÉZ

Sólyom vitéz arra ébredt föl a nyárfahegyi várban, hogy kegyetlen éhes. Megezik biz ez még az ilyen nagy úrral is, aki valaha még a cinegepecsenyét is kidobta az ablakon.

– Ki vele, ki, ki! Fogolyhúson élt nekem az öregapám is.

Ez persze régen volt, még valamikor a nyáron, mikor erdőn, mezőn terített asztalt talált Sólyom vitéz. Most bezzeg nem terítenek neki sehol. Csak az eső kopog, csak a köd szállong, akármelyik ablakon tekinget ki. Pedig a nyárfahegyi várnak sok ablaka van. Éppen annyi, mint amennyi gerendája. Megilleti az az ilyen nagyhatalmú vitézt.

Az ám, de mit ér a nagy hatalom, ha nincs hozzá harapnivaló? Akkor már mégiscsak jobb olyan kolduskának lenni, mint a bűbos pacsirta, aki úton-útfélen jut egy kis alamizsnához.

– Ejnye, de szeretném egy bűbos pacsirtának egészségére kívánni az éjszakai nyugodalmat – sóhajtott Sólyom vitéz.

Előbb azonban rendbeszedi vitézi gúnyáját. Sarkantyús csizmáját föl se kell húzni, mert azt ő le se veti soha. Éles kardját is mindig magával hordozza, mégpedig tok nélkül, mert Sólyom vitéz a csőrét használja kardnak. Csak éppen a pettyes fehér mellényt, meg a szürke köpönyeget kell egy kicsit megkefélni, akkor aztán beröpködheti Sólyom vitéz az uradalmát.

Röpül is, mint a nyíl, az erdő fái mind megcsóválják bámulatukban a fejüket, de a zsellérek sehol se mutatkoznak. Hiába ring a csendes mezők felett, még csak egy hitvány egér se köszönti. Pedig ugyancsak csalogatja őket kifelé nagy leereszkedéssel:

– Ki-ki-ki! ki-ki-ki!

Az egerek azonban azt gondolják magukban, hogy jó nekik odabent is. Sehogy se szeretnek az ilyen nagy úrral barátkozni. Sólyom vitéz kénytelen a tanyák közt szerencsét próbálni. Pedig ott nem szeret jární, mert puskával kívánnak neki jó napot, ha észreveszik.

Most azonban nagy a szerencséje. Kis csirkék csipognak a tanyaudvaron a kotlós körül s nem őrzi őket más, csak egy kócos bunda a kút mellett. A bunda pedig nem valami goromba állat. Sólyom vitéz merészen zuhan le az udvarra, mint valami kődarab s huss! éppen a kotlós tyúk mellett vágódik le.

– Kot-kot-kot, ott, ott, ott! – rikácsolja el magát a kotlós s a kócos bunda mellé csalogatja a csibéit, akik torkuk szakadtából visítanak:

– Csip-csip-csip, csip-csip-csip!

– Magam is azt szeretném, ha csíphetnék egyet közületek – csattogtatta a kardját Sólyom vitéz s fölugrott a kócos bundára, hogy megvethesse a hátát a kútkerítésben.

Az ám, csakhogy abban a percben megmozdult a kócos bunda, de még meg is rázkódott, de még fel is ugrott.

– Ki-ki-ki? – sikoltotta el magát Sólyom vitéz.

– Hogy én ki vagyok? brrr-brrr – morgott a bunda. – Biz én csak a Fillér kutya vagyok, brrr-brrr. Nagyon örülök, hogy leereszkedett hozzám uraságod.

S csakugyan olyan barátságosan csattogtatta hátrafelé a fogát, hogy Sólyom vitéz egyszerre elfelejtette az éhséget. Ment volna már vissza ebéd nélkül is, csakhogy a sarkantyús csizmája beleakadt a Fillér kócos bundájába. Mentül jobban kapálódzott, annál jobban belekeveredett s nem volt már se holt, se eleven, mikor a Fillér szárnyánál fogva lerántotta magáról s nagy mancsait rátette a fehér mellényre:

– Ki-ki-ki-ki – rikácsolta tehetetlenül:

– Szó sincs róla – mormogott Fillér barátságosan – inkább be-be-be!

Azzal kirázta Sólyom vitézből, ami kis élet volt még benne s vitte be a foga közt a tanyába s letette a gazda lába elé. Az pedig szeretettel simogatta meg a kócos bundát:

– Nini, sólymot fogtál, öreg Fillér? Már látom, föl kell emelnem a béredet. Mától fogva nem Fillérnek hívunk, hanem Krajcárnak.

MINDENFÉLE MESTEREK

Bolondos álmom volt tegnap délután a kertben, ahogy a kis cseresznyefánk alatt szunyókáltam a padon. Azt álmodtam, hogy rubin cseresznye termett a kis cseresznyefán, arany alma az almafán, húszkoronás bankókat levelezett a szőlővenyige.

– Ejnye – mondom -, mit csináljak én ezzel a töméntelen kinccsel? Zsákba rakom, vállamra veszem, keresek egy kacsalábon forgó várat, azt megveszem Pankának meg Vilmának, legalább akkor ott tarthatják a bababálat, nem az íróasztalomon.

Már ki is nyújtottam a kezem egy suhogós-ropogós levélbankóért, mikor egyszerre csak a homlokomhoz ütődik valami. Kinyitom a szemem: hát egy nagyobbacska bogár esik le rólam. Aranyoszöld ruhája csillogott-villogott a napfényben s olyan peckesen szedegette a lábát a homokban, hogy én mindjárt azt gondoltam magamban:

– No, ez bizonyosan a bogár-generális.

Már éppen be akartam neki mutatkozni, mikor egyszer csak hosszúkás fekete bogárkát látok az út szélén. De úgy hánytá ám a bukfcenet, hogy nincs az a pojáca, aki jobban értene hozzá. Addig-addig ügyeskedett, hogy egyszer csak a feje búbjára pottyant a peckes generálisnak. Kotródott is ám le róla nagy engedelemkéréssel:

– Ne tessék megijedni, nem ütöttem meg magam. Bocsánatot is kérek, hogy a fejére ugrottam uraságodnak. Nem rosszakaratból tettem, hanem nekem már az a természetem. Pattanóbogárnak hív Tolna-Baranya.

A bogár-generális megtapogatta a feje búbját s egy kicsit kelletlenül válaszolt:

– Igazán nagyon örülök a szerencsének. Én az aranyos virágbogár vagyok. Ismernek engem Iregtől Ürögig. Én vagyok az, aki még virágjában meg szoktam enni a gyümölcsöt, hogy a gazdámnak ne legyen vele vesződsége.

– Hiszen akkor mi szögről-végről atyafiak is vagyunk – vetett örömeiben díszbukfcenet a pattanó-bogár. – Uraságod megeszi a virágot, én meg megeszem a gyökeret. Azon élek egész famíliástól. Mindjárt át is hívom a testvéreimet a búzaföldről. Vagyunk vagy háromszázan. Tudom, megőrül a gazda a nagy tisztességnek.

Már éppen mondani akartam, mennyire örülök, amikor új vendéget láttam a fűben. Lencseszemnél nem nagyobb, ragyogó kék bogárkát. Feje lehorgasztva, lába összehúzza, egész testecskeje megmeredve.

– Ohó, hiszen ez a trafikos szomszéd! – pattogtatta vígan a nyakát a pattanó-bogár – ez ám csak a derék legény! Nincs az a dohánygyár, ahol olyan szépen sodornák a szivart, mint ahogy ő összesodorja a falevelet. Aztán olyan furfangos szerzet őkegyelme, hogy egyszerre holtnak tettei magát, ha veszedelmet orront. Hallja, szomszéd, ne bolondozzék kend, itt nincs veszedelem.

A trafikos szomszéd kihúzta magát s csak most látszott meg rajta, milyen szép legény. Az orra hosszabb volt, mint az egész teste s nem is a kezével fogott kezét, hanem az ormányával.

– Híréből rég ismerem – hízelgett a virágbogár -, de még munka közben nem volt szerencsém látni.

A levélsodró bogár egyszeribe megmutatta, mit tud. Egykettőre fönt termett egy meggyfácskán, hegyes orrát befelűrta egy szép nagy levélbe s olyan szivart sodort belőle, mint a parancsolat. Ő aztán visszapottyant a barátaihoz, hanem a levél nem sodródott vissza. Úgy maradt összegöngyölve, nap így nem éri, levegő nem élteti, pár nap múlva leszárad az ágról.

– Hát ez így megy, szomszéd – büszkélkedett a trafikos -, s úgy látom, itt érdemes egy gyárat berendezni.

– Ármányos kis ormányosa – gondoltam magamban -, ez a leggonoszabb valamennyi közt.

Pedig az még csak ezután jött. A lugasszőlő kihajló vesszejéből nagyfejű, piszkos-fekete bogár zuhant a három közé negyedeknek. Egy a széle, hossza, vastagsága. Formátlan jószág, két csattogó ollóval.

– Nini, hisz ez meg Csajkó sógor, a szőlőszabó – örvendezett a pattanó-bogár. – Neki az a mestersége, hogy töben lenyesegeti a szőlőhajtásokat. Mondhatom, ügyes mester. Ahová ő beteszi a lábát, ott nem isznak mustot abban az esztendőben.

De már ennek fele se tréfa – gondoltam magamban s kinyitottam szép csendesen a kertajtót.

– Pipikém, pipikém! – szólítottam be a kendermagos kis jércét s megmutattam neki a mindenféle mestereket.

– Kotty-kotty! – mondta röviden a jércike s úgy bekapta a trafikost, mintha ott se lett volna. Utána küldte a pattanóbogarat is, meg a virágbogarat is. Csajkó szabót hagyta utoljára, mert az volt a legnagyobb falat.

CSUPASZEM, A VILÁGJÁRÓ

Aki vízparton járt valamikor, mindenki látta már Csupaszem békát, a papucsosmestert. Nyakba vetett zöld kötényéről, munkára termett keze-lábáról könnyű fölismerni ezt a jóra való mesterembert. De legkönnyebben a szeméről, mert ahhoz fogható nagy szem nem kerülközik több a nádasban. Hozzá még Csupaszem mester nem is az arcán hordozta a szemit, mint más istenteremtése, hanem a feje tetején. Büszke is rá az öreg papucsosmester, hogy ő a feje tetejével lát.

– Ebből is kitetszik, hogy valami előkelő nemzetség ez a miénk – mondja estendén a Csupaszem-porontyoknak, mikor jó étvággal elfogyasztották a szúnyográntottát.

– Elég baj az nekünk – kuncog az egyik kis Csupaszem -, hogy mink a fejünk tetején látunk.

– Miért, mért? – kérdi az öreg Csupaszem.

– Mert így nem tehetünk a fejünkre kalapot – nevette el magát a poronty.

De sietett is ám elkotródni az iszapba, hogy hirtelenében kalapot ne mérjen a fejére a gyékény-buzogánnyal az öreg Csupaszem.

Mert semmit se utál jobban az öreg papucsos, mint a kalapos mesterséget. Azt mondja, hogy csak olyan éhenkórász népeknek való, mint a gémek, akik még tollat is tűznek a süvegük mellé. Szabad fővel jár az igazi vízbéli nemes, de papucsbán, hogy meg ne szúrja a talpát a sulyomtövis.

Lapulevéből szabja Csupaszem a papucsot s míg ő ott szorgoskodik a vízparton, Csupaszem anyó a sás közt keveri a délebédhez való rántást. Ki-kiszól a konyhából a papucsos műhelybe:

– Mit varrsz, mit varrsz?

– Papucso-cso-cso-cso-cso-cso-csot, papucso-cso-cso-cso-csot – dúdolgatja vissza a mester.

– Szép mesterség is ez annak, aki nem tud egyebet – zümmögi a feje felett az aranyos szárnyú szitakötő.

– Hát te mit tudsz? – kérdezi Csupaszem.

– Szitát kötögetni, vásárokra járni, repkedni, szállni, világot látni.

– Világot látni? Ugyan mit látsz te többet, mint én, te éhendongó?

– Túl a dombon erdőt, rétet, mindenféle tarka népet, csacska, locska patakot, egy tarisznya szúnyogot.

– Minek ez a nagy tudomány egy hitvány szitakötőnek? Tán szolgabíró akarsz lenni Tápén?

– Utcu tolla, motolla: kinek arra mi gondja! Hanem tudod mit, mester? Ha szolgabíró leszek, megveszem a szemedet ablaknak a megyeházára. Úgy se veszed semmi hasznát.

– Kapjon el a béka! – vartyogott haragosan Csupaszem s csakugyan utána kapott a szitakötőnek.

Hanem az már akkor a másik parton vallatta a virágos kákát, mit álmódott az éjszaka?

– Szerencséd, hogy elhordtad az irhád, mert majd megmutattam volna, hogy hasznát tudom venni a szememnek – dörmögött utána Csupaszem mester.

Hanem azért a szitakötő beszédje mégis szöveget ütött a fejébe. Szó, ami szó, mégiscsak illendő volna egyszer körülnézni a világban az ilyen magaformájú előkelő személynek. Akkor lenne még csak nagy tisztessége a nádasban Csupaszem papucsosnak! Még tán a bíbic is övele varratná az ünneplő papucsát!

Se szó, se beszéd tovább, Csupaszem elhajította a kaptafát, fölgűrte a zöld kötőjét s akkorát ugrott föl a dombra, hogy szinte puffant.

– Hová, hová? – kiáltotta utána kétségbeesetten Csupaszem anyó.

– Megyek világot látni.

Bokrok, virágok nevetve csóválták meg a fejüket, mikor meghallották, hogy mi járatban van az öreg Csupaszem. Még a napocska is elnevette magát az égen: lett is Csupaszemnek olyan melege, hogy mire felére kapaszkodott a dombnak, már a nyelve is lógott.

– Hová, hová, Csupaszem bácsi? – kérdezte tőle a csigabiga.

– Megyek világot látni – lihegett a szegény Csupaszem -, valamirevaló mesterember nem élhet meg anélkül, hogy körül ne nézzen egy kicsit a világban.

– Ugyan mit lehet rajta nézni?

– Mit-e? Nem a te eszedhez való az, kis öcsém! Túl a dombon erdőt, rétet, mindenféle tarka népet, csacska, locska patakot, egy tarisznya szúnyogot.

– De már azt magam is megnézem – örvendezett a csigabiga -, gyerünk együtt Csupaszem bácsi!

Csupaszem mestert elfutotta a béka-méreg. Még hozzákötné magát ez a sehonnai vándorlegény, akinek hátán háza, kebelén kenyere. Mérgeiben úgy nekirugaszkodott, hogy három ugrással fent volt a domb tetején.

– No, nézzük, milyen világ van itt – fohászkodott Csupaszem s fölágaskodott a két hátulsó lábára, hogy jobban körülnézhessen.

Nini, a kiskésit neki, hisz itt is csak olyan pocsolya van, mint a másik oldalon! No nézd, itt van még a papucsos műhely is! Lám, lám, hát ott nem az a sásbokor hajladozik, ahol a vacsorára való szúnyog-szalonnát pörkölik! Még az a békateknő is ott úszik a vízen, amelyikben a kis Csupaszemeket szokta fürösztetni az édesanyjuk.

– Hordja el a gólya ezt a világot – csak olyan az, mint a mienk! Hej, de bolonddá tett az a gonosz szitakötő! – sopánkodott az öreg Csupaszem, szép csendesen legurítván magát a lejtőn. Nem érte föl ésszel a jámbor, hogy ő benne volt a hiba. Visszafelé látott, mikor két lábra állt, azért látta a tulajdon maga nádasát. Ilyen veszedelem van abban, ha valaki a feje tetején viseli a szemét.

A parton már ott várta az egész családja. Csak úgy rezgett belé a nádas, ahogy az éhes Csupaszemek világlátott apjukat köszöntötték:

– Vár a vacso-cso-cso-csora, vár a vacso-cso-cso-csora!

Az öreg Csupaszem azonban ügyet se vetett a nyájas köszöntésre. Fejest ugrott a vízbe s úgy elbújt a nádtorzsába, hogy gólya legyen, aki megtalálja. Attól félt, hogy megkérdezik tőle a porontyai, elmén-e máskor is világot látni?

KÉT KIS CSIRKE

Tyúk anyónak dolga akadt a veteményes kertjében. Meg kellett nézni, érik-e már a papsajt, fodorodik-e a zsályalevél, tejesedik-e a vad mák? Féreg nem túrja-e ki a muhart, rossz szomszéd nem eszi-e a friss porcfüvecskét? Egy lépés a hossza, egy lépés a széle árokparton a Tyúk anyó veteményes kertjének: bizony nagy gond azt rendben tartani egy szegény tyúkocskának. Amelyiktek nem hiszi, próbálja meg.

Elég az hozzá, hogy Tyúk anyó útra készülődött s már a napernyőjét is fölnyitotta volna, ha lett volna neki. Csakhogy nem telik ám annak napernyőre, akinek olyan két kis csirkéje van, mint Tyúk anyónak! A Kendermagos meg a Búbos!

Az ám, a Kendermagos meg a Búbos! A nagy készülődésben egész megfélekedzett róluk Tyúk anyó. Ejnye, de jó, hogy eszébe jutottak, örömeiben egész nekipirul a taréja.

– Sárgarépa, karaláb, gyertek elő legalább! – kiált be Tyúk anyó a tormalevelek közé, mert a tornaerdőben szoktak hűsölni a kis árvák.

– Mit-adsz, mit-adsz, mit-adsz? – gurul elő fürgén a tormák közül a Búbos.

– Mit-mit-mit? – segít neki a Kendermagos is.

Tyúk anyó kiterjeszti a két szárnyát és szeretettel cirógatja meg a kis csirkéit:

– Minden szépet, minden jót, gyöngé búzát, zöld borsót, csak jók legyetek addig, míg Tyúk anyó odajár. Kút felé ne menjete, kányától őrizkedjete, macska elől meneküljete, egymással ne veszekedjete. Búbosom, te öregebb vagy, mint a Kendermagoska: neked legyen több eszed. Amelyiktek veszekszik, annak hátrakötöm a sarkát.

Evvel Tyúk anyó kicsusszant a kapu alatt, a két kis csirke pedig úgy megijedt, hogy azt se tudták, melyikük a Kendermagos, melyikük a Búbos.

– Ugye, Búboska, rossz lehet az, mikor a csirkének hátrakötik a sarkát?
– tűnődött Kendermagos.

Búboska szólni se tudott ijedtében, csak a bóbitája reszketett, hanem aztán eszébe jutott, hogy ő az öregebb s fölbátorította a testvérkéjét:

– De ha össze nem veszünk, nem kötik ám hátra a sarkunkat!

Nagyfejű veréb illegette magát a bodzabokor levelei közt, ezt már nem állhatta meg szó nélkül:

– Az lenne már a nagy csuda, nem látott még olyat Buda: minden csirke méregduda – csiripelt le a kis csirkékre.

A két kis csirkének nem is kellett egyéb. Egyszerre elfelejtették, hogy ők meg vannak ijedve. Fölborzolták a tollukat s visszasipítottak a nagyfejű verébre:

– Ti-zen-ket-tő egy tu-cat-ba, ti-zen-ket-tő egy tu-cat-ba!

Nagyfejű veréb úgy elszégyellte magát erre a csúfolódásra, hogy mindjárt elrepült, meg se állt a másik bodzabokorig, onnan töltötte rájuk a mérgét:

– Csirke csipog, csipi, csipi: ha egyéb nincs, egymást csipi!

– Tőlem járhat a kereplője – mondta Búbos a Kendermagosnak – én tudom, hogy nem veszek veled össze!

– Én nem veszek össze! – meresztgette kopasz nyakát a Kendermagos – még ha te összevesznél is!

– De én nem veszek össze, mert én öregebb vagyok – bizonyította Búbos.

– Azért is én nem veszek össze! – kötözködött a kis Kendermagos.

Búbos fölágaskodott, hogy nagyobbnak lássék s elsipította magát:

– Koty, koty, koty, koty, koty, koty, csirkéim, hol vagytok? – kérdezte ijedten, ahogy az udvaron körülnézett.

– Itt, itt, itt, itt, itt, itt – csipogott keservesen a Búbos meg a Kendermagos.

Tyúk anyó ijedten futott a vályúhoz:

– Hát ti, haszontalan csirkék, hogy kerültök a vízbe?

– Fürdöttünk, anyóka – szepegte a Búbos.

– Melegünk volt, anyóka – tódította a Kendermagos.

Tyúk anyó mindjárt a szárnya alá szedte ázott kicsinyeit s nem győzte őket pirongatni, míg eléjük szórta a friss füvecskét:

– Szégyelljétek magatokat, csúnya porontyok. Jóraló csirke nem megy vízbe. Libának való az ilyen ostoba multság.

HARKÁLY MESTER SZERENCSEJE

Télidőben későn ébred még az erdő is. Nincs, aki költögesse. Oda vannak a vidám szavú madarak; aki itthon maradt közülük, örül, ha mentül tovább nyújthatja az éjszakát. Legalább addig se gyöttri a gond: hogy hol terítenek neki ma ebédre?

Mikor a tudós bagoly, aki egész éjszaka a csillagokat vizsgálgatta, hajnal szőkülésekor hazafelé suhog a ködben, még akkor minden alszik. A fák csendesen bólogatnak: álmukban bizonyosan virágukat ringatják a meleg napsugárban. Lassú horkolás hallatszik a fahegyről: ott a mókus álmodik puha vackán friss mogyoróról. A sűrűből is jön valami halk neszezés: az összebújt őzikék kergetőznek álmukban a csörgő patak partján. Bezzeg mackó bácsi akkorákat szusszan az erdő mélyén, hogy elhajtana egy szélmalmot. Bizonyosan mézet talált álmában a Tányértalpú s most a vad méhecskék elől menekszik esze nélkül.

Meleg napsugár, csörgő patak, mézelő méhecskék? Az ám, ólomszín felhők, csepegő köd, nyirkos hideg. A bölcs bagolynak minden tolla reszket, ahogy lebegtében elsóhajtja magát:

– Hu-hu, jobb nyáron! Hu-hu, de fázom!

– Kidobolták Szentesen: aki fázik, reszkessen – recseg bele valami jókedvű nevetés a hajnali csendbe.

Tudós bagoly ijedtében majd leejti a pápaszemét: ugyan kinek van ilyen hangos jókedve ebben a cudar időben?

Harkály mesternek biz ott, aki kint gubbaszkodott a háza küszöbén, nagy faodú szélén. Piros sapkája csak úgy villog a félhomályban, ahogy csavargatja a fejét jobbra-balra.

– Nini, Harkály mester – mondja neki a bagoly -, de korán kialudtad magad! Tán valami szépet álmodtál, hogy olyan nagy jókedved van?

– Huj-huj – ujjong a mester -, úgy érzem, hogy ma valami különös szerencsém lesz.

– Bizony rád is férne – szánakozik a bagoly -, mert olyan vagy már, mint a hét szűk esztendő.

Az erdők tollas ácsmesterét csakugyan nagyon megviselte a tél. Tisztos fekete gúnyája, szép zöld kötője csakúgy lityeg-fityeg rajta, hiába: tél az idő, nincs kereset, üres a konyha. Hetek óta nem evett húsocskát, csupa fenyőmagon tengődik a jámbor.

– De érzem, hogy ma valami különös szerencsém lesz – biztatja magát a mester s nyakába veszi az erdőt: hátha kerülközik egy kis munka valahol.

Először a fenyőfákat kopogtatja sorra. Azokban lakik a fenyőpille könnyű hernyója, nincs annál fölségesebb eledel a harkálygyomornak. Az ám, de a hernyónak is van magához való esze: olyan mélyen bevette magát a fába, hogy odáig ugyan be nem ér az ácsbalta, ha tövig kopik is.

– Mindegy az, mégiscsak valami szerencse ér ma engem – csóválta a mester a piros sapkát s nekifeszíti a vésőjét a cserfakéregnek. Ott lakik az ormányos bogár, bizony azt is jó lenne kávézni.

– Ki-jő, ki-jő! – kiabálja Harkály mester diadalmasan.

De bizony nem jön ki az az ármányos ormányos.

Sebaj, hiszen még a bükkfák hátra vannak. Pedig azoknak a repedéseiben tanyázik a százlábú bogár.

– Gyer-gyer, gyer-gyer! – kopácsol a mester. De nem hiába van száz lába a százlábú bogárnak, úgy elindul velük, hogy nyoma se marad.

Pedig lefelé csuszkál már a napocska az égen s ugyancsak vacsorázhatnékja van a mesternek. Ej, ej, hát csak nem mutatkozik az a különös szerencse? Nyilván azoknak az öreg nyárfáknak a kérge alatt bujkál. Nem baj, ha csupa hangyatojás lesz is, az is drága koszt ebben a szűk időben.

– Kipp-kopp, kipp-kopp – dolgozik a fejsze, hasad a forgács, de semmi sincs alatta. Alighanem olyan vidékre hurcolkodtak a hangyák, ahol nincsen ács a faluban.

– Hű-hű, hű-hű – sóhajt szomorúan a mester – miből éljen meg most már a szegény mesterember? Már látom, hogy el kell bujdosnom erről a tájról, ahol semmi becsülete az iparosnak.

Pedig dehogyis nincs, dehogy! Alig ért haza Harkály mester, mindjárt rákopogtatták az ablakot. Egy kövér csigabiga ágaskodott be rajta:

– Ugyan mester, foltozd be a házamat, kilyukadt a teteje, mind bever rajta az eső.

– Kérem alássan, kérem alássan – szorgoskodott a mester s úgy beácsolta a tetőt, hogy tán szebb volt, mint azelőtt. Hálálkodott is a csigabiga, ahogy csak a szarvaitól telt, hanem a mester nem érte ám be szép szóval:

– Hohó barátom, hát a napszám hol van?

– Napszám – meresztgette a csiga a szarvait -, hát nem elég, hogy dolgot adtam, még meg is fizessen érte?

– De mindjárt, de tüstént! – rikoltzott a mester – háziúr létedre elvennéd az ingyen munkát a szegény embertől?

– No, majd nyáron küldök egy kis tormalevelet, ha el nem felejttem – integetett nagy kegyesen a csiga s azzal kotródott be a száraz levelek közé.

– Úgy? Majd a nyáron? Ha el nem felejtetted? – ugrott utána a mester s sutty! úgy kirántotta a csigát a házából, mintha benne se lett volna.

– Kirántott csigát is régen vacsoráltam – bóbiskolt álmosan, mikor a háziurat lenyelte -, de éreztem én ezt már reggel, hogy ma valami különös szerencse ér engem.

JÉRCIKE ÚTITÁRSAI

Jércike reggel óta ott kapargálgatott a kerítés tövében, aztán megfürdött a homokban, körülnézett a szalmás istállóban, háromszor megkerülte a szénaboglyát, de utoljára mindenbe beleunt. Fölrepült a kerítés tetejére és elsóhajtotta magát:

– Kár, kár, kár, kár, kár, kár, eluntam magamat már. Dara, búza, köleskása: nincs multság a tanyába.

– Miau, Jércike, gyere le, szállj ide! – kiáltott át a macska a kerítés másik oldaláról – gyere világot látni, ha unod magad!

Jércike egyben ott termett.

– Hát hova menjünk?

– Jártál-e már a kölesföldön? Ott van csak jó világ, szép világ, víg világ. Ennivaló, mint a csuda. Kigömbölyödsz, mint a duda.

Megindultak, mentek, mendegéltek. Találtak paprikaföldet, dinnyeföldet, patakot, malmot, de a kölesföld csak nem akart előkerülni.

Jércike már csak úgy szédelgett az éhségtől.

– Cica én már nem sétálok, a lábamon alig állok, gyerünk vissza mielőbb, kész már otthon az ebéd.

Cica-mica megvigasztalta:

– Minek az a lári-fári? Nem kell, csak egy kicsit várni; ehhez a kukoricaföldhöz már csak egy ugrás a kölesföld.

A nagy kukoricabokrok levele haragosan zörgött, ahogy közéjük értek. Jércike ijedten állt meg s észre se vette, mikor a Cica-mica elszaladt mellőle. Csak azt hallotta, ahogy futtában visszakiabált neki:

– Jó mulatást, jércike! Tessék világot látni! Én haza szaladok, mert elhül a leveske. Te csak mulasd magad a nagyvilágban, te ostoba csirke! Kakasuccse, sose láttam szebb kirándulást!

Szegény jércike majd meghalt ijedtében. Egy darabig azt gondolta, csak tréfálkozik vele az a gonosz macska. De biz az nem ment vissza alkonyatig se. Már sötétedett, hullani kezdett a harmat. Jércike éhiben, féltiben, fáztában még mindig ott didergett. Kereste az utat, de még tán ma se találta volna meg, ha a Morzsa kutya arra nem vetődik.

– Mi a szösz, Jércike, hát tebelőled kukoricacsösz lett?

– Jaj, Morzsa bácsi, csúffá tett az a gonosz Cica-mica! Ugyan rángassa meg a farkát, ha hazaérünk.

Morzsa megígérte a jó akaratát, hanem azért Jércikének is volt mit hallgatni egész úton.

– Sose higgy a macskának, Jércike, mert az akkor leghamisabb, mikor legjobban hízeleg!

Jércikén fogott a tanács, mert azóta se barátkozik a macskával. Hanem azért harmadnapra, hogy megint elunta magát, megint csak fölrepült a kerítés tetejére.

– Kár, kár, kár, kár, kár, kár, eluntam magamat már. Kipirgálni, kapargálni, mást se lehet itt csinálni.

– Me-e-e, Jércike, gyere le, szállj ide! – kiáltott föl hozzá a csengettyűs bárány – gyere világot látni, ha unod magad.

Jércike leugrott, de óvatosan megkérdezte a bárányt:

– De ugye, barikám, te nem hagysz magamra, mint a Cica-mica?

– E-e-én? – méltatlankodott a bárány – ne-eem.

Nem is kívánt magának a Jércike soha jobb útitársat, mint a bárány. Ez nem futkározott ide-oda, mint a macska, hanem szép lassan ballagott s lépten-nyomon megállt, hogy a Jércike jól szemügyre vehessen mindent. Megnézték a legelőt, szélmalmot, a csordakutat, a haranglábat, utoljára azt kérdezte a bárány:

– Hát az erdőben voltál-e már, Jércike?

– Hírét se hallottam.

– Jaj, Jércike, az pedig csak a szép. Árnyékos nagy fák alatt csörög a patak, s a patakparton olyan porcfű terem, hogy ránézni is gyönyörűség. Gyere, kukkantsunk be egy kicsit.

Bementek az erdőbe, a bárány lehevert a fűbe, Jércike pedig szaladozott ide-oda, de egyszer csak úgy érezte a gyomrocskájában, mintha rég elharangozták volna a delet.

– Bárányka, itt nagyon szép minden, de a néznivalóval nem lehet jóllakni. Gyerünk már haza.

– Gyerünk! – ugrott föl a bárány, de egy lépést se mozdult.

– Vezess hát, barika – kérte a Jércike.

– E-e-én? – bégte panaszosan a bárány – ne-e-em. Én bevezettelek, de visszafelé már te vezess, mert én nem tudom az utat.

Jércike nem tudta, nevensen-e, vagy haragudjon. Járt föl-alá, nézelődött jobbra-balra, de egyre jobban bekeveredtek a fák közé. Pedig már megnőtt az árnyék, ereszkedett az este, huhogni kezdett a kuvik.

– Kár, kár, kár, kár, kár, kár, nagyon megbántam már, hogy a tanyáról eljöttem – búsult a Jércike.

A bárány is egyre hangosabbra vette a panaszt s mindjobban rázta a csengőjét. Még ő tett szemrehányást a pajtásának:

– Jércike, Jércike, minek csaltál ide?

A két gyámoltalan már összekapott volna, mikor nagy lihegve közéjük ugrott a Morzsa kutya. Jól megrázta Jércikének a szárnya végét:

– Ó, te kis ostoba, hát mindig ilyen útitársakat kerítesz te magadnak? Hol a macskát, hol a bárányt. Az egyik ravasz, a másik együgyű. Kotródjatok hazafelé.

Jércike nagyon megszégyellte magát, s megfogadta, hogy többet nem megy világot látni. De nem is mehetne, ha akarna se, mert azóta mindig szemmel tartja a Morzsa. S mikor Jércike fölszáll a kerítés tetejére és belekezd a mondókájába, hogy mennyire unja már magát a tanyán, a Morzsa mindjárt elejbe ugrik:

– Ham, ham, ham, Jércike, le onnan ízibe, mert mindjárt ellátlak útravalóval!

HUPPUJ, MÓRIC, MEG A SÁNTA NYÚL

A kutyánkat Huppujnak hítták, a cicánkat meg Móricnak. A kutya kicsi volt kutyának, a cica nagy volt cicának, így aztán majd egyformák voltak. Huppuj a szénatartóban lakott, Móric a padláson a kémény mögött, de napközben együtt voltak mindig. Kettős kis vályúból ettek-ittak, soha ételital fölött össze nem marakodtak.

Egyszer a minap, szép vasárnapi hajnalon, ahogy kibújik a Huppuj a szénatartóból, szalad ám föl egyenest a széles garádicson egész a padlásajtóig, avval becsahint:

– Hej, Móric, gyere, mondok valamit.

Móric azt álmodta éppen, hogy egy kis fehér egérnek már az egész feje ki volt a lyukból, csak még egy kicsit jött volna kijebb, mindjárt lecsapta volna – mondom, ezt álmodta éppen, mikor a Huppuj hívása fölzavarta. Nagy haragosan mordult ki a pajtására:

– Mit háborgatsz, vigyen innen a lábad, hiszen még éjszaka van.

De Huppuj csak nem hagyta elaludni többet:

– Meghiszem, hogy a kémény mögött éjszaka van, hanem ideki már süt a nap.

– No hát csak hadd süssön.

– Nem úgy van az, hallod-e, hanem ha ki nem bújsz, engem nem látsz többet.

– Nem tudsz úgy elbújni, hogy meg ne találjalak.

– De nem is elbújok én, pajtás, hanem elmék a kecskeméti vásárra.

Azért keltettelek föl, hogy gyere te is.

Erre aztán csakugyan előjött Móric úr.

– Aztán, te Huppuj, igazán mondd?

– Nem is tréfából. Nézd ezt a friss kocsinyomot. A Bogár is elment, a Szellő is elment, a Misa kocsis is elment, a nagymamát meg vitték.

Móric nagyot sóhajtott:

– Ki ad nekünk ma tejet?

– Ki ad? Azt nem tudom már, mert a Riska meg oda volt kötve a kocsisaraglyához, az is elment. Hát csak mosakodj meg hamarost, oszt gyere te is.

– De csak így éhgyomorral?

– Ojjé, lesz egér az úton, ne félj. A vásáron meg veszünk cigánypecsenyét.

– Hát még mit veszünk?

– Én egy kis sárgaszíjas ezüstpergőt a nyakamra.

– Én meg akkor kék selyempántlikát az enyimre.

Avval elindultak, keresztül a káposztás kerten, hogy azzal is rövidebb legyen az útjuk.

Alighogy az országútra kiértek: ihol ballag előttük egy kis hajításra egy suta, sánta kisnyúl. Egy, kettő, három, akkorra utolérték. Egyszerre szólították meg kétfelül:

– Hát te, te kis bice-bóca, hova igyekszel?

– A kecskeméti vásárra.

– Evvel a sánta lábaddal?

– Evvel a sánta lábammal.

– Honnan sántikálsz?

– Kerekegyházáról.

– Mit akarsz venni?

– Mézeskalács-olvasót.

Huppuj meg nem állta nevetés nélkül. Oda is vetette a kis mankósnak:

– De hallod-e, cimborá, hetedhét ország ellen jár akkorra az a mézeskalácsos, mire te fele útját se éred a vásárnak.

Móric meg elköszönt tőle:

– No, szervusz, kisnyúl, majd ha visszafelé jövünk, találkozunk.

A kis sánta meg azt mondta nagy nyugodtan:

– Alás' szolgája!

Nem telt abba csak egy kis, kis idő, úgy elhagyták, hogy mikor egyszer Huppuj visszánézett, már látni se lehetett.

Jobbra az úttól, jó bent feketéllett egy kerek erdő.

– Micsoda ott az a sok fa, te Huppuj? – kérdezte Móric.

– Erdő.

– Mi terem ott, te Huppuj?

– Makk.

– Jó-e az, te Huppuj?

– Jó, de az egérnek.

– Hisz akkor ott egér is van, te Huppuj.

– Biz ott az is lehet.

– Én nagyon ehethném hallod-e. Nézzünk szét abban az erdőben.

– Hátha elkésünk a vásárról?

– Dehogy késünk, csak odaérünk akkorra, mire az a sánta nyúl.

Avval letértek az útról, neki az erdőnek. Hanem ugyan jó darabig kellett menniök, míg odaértek. Az útról úgy tetszett, mintha csak itt volna, most meg mintha beljebb-beljebb húzódnék előlük az erdő. Hát mikor odaértek, az volt ám csak a nagy csalatkozás! Nem volt abban az egész erdőben

egyéb túske-termő akácfánál, az alja meg csupa szúrós, bozontos kökénybokor.

Jó reménység fejében, hogy hátha beljebb, hátha beljebb – addig kódorogtak az erdőben, hogy eltévedtek.

– Erre gyere, itt lesz a széle.

Nem lett biz az.

– Emerre gyere, mondtam, hogy erre van a széle.

De csak ott se találtak ki.

Egyszerre aztán kocsizörgést hallottak nagy messzűnben, annak az irányában aztán kivergődtek valahogy az országútra megint.

– Hej, hallod-e, Huppuj, azóta nyilván előttünk jár a sánta nyúl.

– Dehogyan jár, csak igyekezzünk. Azóta ott volnánk, ha te nem jajgatsz az éhségeddel.

Pedig nagyon rosszul volt Huppuj is, szegény. Csak úgy lihegett a szomjúságtól. Végképp nem haladtak. Utoljára is kitört belőle a keserűség:

– A holnapi tejemet odaadnám egy ital vízért.

– Én is – ütötte rá Móric. – Tudod-e, hogy már dél van.

– A napról gondolod?

– Nem én, de érzem...

Megálltak, tanakodtak, hallgatóztak, néztek egymásra nagy szomorúan. Egyszerre csak Huppuj fölugrott az árokpartra és nagyot vakkantott:

– Kutwabaj! Hé, vizünk lesz mindjárt.

– Hogy-hogy?

– Gyere ide, fülelj. Nem hallod? Egész regement béka kuruttyol valahol.

– De hol?

– Erre ni, balra. Ott pedig víz is van, ott iszunk. Majd meglásd, milyen könnyen megyünk mindjárt, ha ittunk. Gyere.

Mentek, mentek, mendegéltek gyámoltalanul, nagy reménykedve, neki a békakuruttyolásnak. De olyan csalóka volt az is: hol erről hallatszott, hol amarrul.

No, hogy aztán odaértek az érhez, bezzeg, egyik se fogta föl az ünneplő nadrágját, se avval nem törődött, hogy biz ez a víz egy kicsit állott is, békalencsés is, hanem lapátolták befelé nagy gyönyörűséggel. Olyanok lettek, mint a duda.

– Na – azt mondja Huppuj -, most már kiállom Kecskemétiig, arra fogadok.

– Én is – tódította Móric. – Csak azt szeretném tudni, merre lesz legközelebb az út.

– Majd csak ráakadunk, gyere.

Az ám, de most meg az történt velük, hogy akár erre, akár arra, mindenütt víz, víz, víz. Háromszor is oda jutottak vissza, ahol ittak volt.

Úgy, hogy mire kivergődtek, fahegybe hajlott a nap s csak olyan szomjasak voltak, mint azelőtt. Éhesnek meg még éhesebbek.

– De hallod-e, Huppuj – mormogta Móric, mikor az országúton voltak megint -, ha így, ha úgy, de én visszafordulok, elmék haza. Nézd, este lesz, oszt még a torony se látszik.

Huppuj nem szólt semmit, csak lesütötte a fejét – avval visszafordult ő is.

A napnak a fele már belebújt a Nyakavágó halomba, mikor a káposztás kertjük sarkához értek. Hát ahogy ott befordulnak az útról, ott ül ám az árokparton a kis sánta nyúl.

– Nene, a nyúl.

– Nene, a sánta nyúl.

– Nene, a nyakában a mézeskalácsolvasó.

– Az ám.

A kisnyúl nagyot köszönt nekik:

– Adjon Isten! No, megérkeztetek? Volt-e jó vásár?

Huppuj is, Móric is szégyenkezve intett, hogy: meg ám, volt ám.

Nem tudták kiállani szó nélkül, hogy olyan jókedve van a kisnyúlnak, hogy el sincs fáradva, megkérdezték:

– Ejnye, de jó kedved van, te kisnyúl. Pedig elfáradtál, ugye?

– Dehogyan fáradtam. Nem mentem ám én mindenütt gyalog, se nem jöttem.

– Megszánt valaki, ugye, oszt fölvet a kocsijára?

– Föl bizony, menőben: Akarom János, visszafelé meg Tűröm János, innen meg már gyalog is könnyen hazamék...

*

Mikor az udvarra beértek, akkor már otthon volt mindenki. Miska kocsis itatta a lovakat, a szolgáló az új tehenet kötötte jászolhoz, a nagymama meg a tejet szűrte. Azonközben megszólalt:

– Huppuj, Móric! Cicicic!

A CSOBÁNCI AGÁR

Nagyon szép ebállat volt a csobánci agár. Hegyes a feje, hogy tübe lehetett volna húzni cérnának. Karcsú a dereka, mint a keszegé, hosszúk a lábai, hogy elfáradt, míg végignézett rajtuk. A szeme igaz, hogy kisebb volt a kávéscsészénél, de bezzeg akkorára nyúlt a füle, hogy paplan helyett használhatta, ha fázott.

Ebből is láthatjátok, hogy milyen szép jószág lehetett a csobánci agár.

Szép a szépség, szép, de mégiscsak többet ér egy tarisznya szépségnél egy marék okosság. No, ne féltsétek a csobánci agarat, észért se ment az kölcsön a szomszédba. Igaz, hogy nem is volt több agár a faluban.

Ha nagyon melege volt a napon, akkor a tűzhelyre feküdt hűtözni. Mikor a kéményből ráhullott a korom, a katlanba bújt tisztálkodni. Ha a kakas a hátára ugrott a kerítés tetejéről, mindjárt a macskához szaladt oltalomért s midőn a macska összekarmolászta az ábrázatát, mindjárt a sündisznóhoz futott panaszkodni. Ha valami pákosztossága miatt sodrófával forgott körülötte a gazdasszony, meg se állt, míg a kisbéreshez nem ért, aki a karikás ostorral hajtotta róla a legyet s mikor nyúlászni ment, már a kapuban elkezdett csaholni:

– Szaladjatok, nyulak, mert jön a csobánci agár!

El is ináltak előle a nyulak úgy, hogy mire ő kiért a mezőre, azok már a hatodik határban tudakolták, hogy van-e jó káposzta termés. Ebből is láthatjátok, hogy milyen okos állat volt a csobánci agár.

Egyszer azt mondja a gazdája ennek a híres csobánci agárnak:

– No, Cicke, én most elmegyek hetedhét országra, meg se állok a túri vásárig. Vagy jövök vissza, vagy se, de mire a vacsoracsillag föltetszik az égen, akkorra bizonyosan itthon leszek. Addig eredj a mezőre ürgét fogni.

Ezzel a gazda becsukta az ajtót, a kulcsot behajította a kapu tetején, azzal nekilódult a világnak. A csobánci agár fölcsapta a fülit a két vállára, hogy azzal is kevesebb legyen a vinnivalója s kinyargalt a mezőre. Annyi ott az ürge, mint a hangya, olyan vígan sütkéreztek a déli verőfényben, hogy a csobánci agár elcsaholta magát örömeiben:

– Reszkessetek ürgék, én vagyok a csobánci agár!

Szótfogadtak az ürgék, hanem előbb mindnyájan beosontak a lyukba s csak odabent kezdtek el reszketni. Hiába ígért nekik mézeskalácsot a csobánci agár, még csak az orrukat se ütötték ki többet. Még akkor se jöttek elő jó napot kívánni, mikor azzal biztatta őket, hogy nem akar ő semmi rosszat, csak éppen egy kis ürgepecsenyét.

Addig, addig leste az ebédet a csobánci agár, míg utoljára észrevette, hogy nem is éhes ő, hanem szomjas. Nosza szalad a patakra, hát ahogy belenéz, látja ám, hogy ugyancsak hunyorítgat rá a víz tükreből egy másik agár. Szakasztott olyan, akár ő, még a nyelvét is úgy lógatja.

Elvicsorítja a Cicke nagy mérgesen a fogát s ráfordul az idegen kutyára:

– Mit keresel te Csobáncon, mikor én vagyok a csobánci agár?

Ki hallott ilyet, ugyancsak vicsorgatja ám a fogát a másik agár is! Nekibőszült a Cicke, fölemeli az első lábát: de bizony képen felejtí ő ezt a csavargó agarat! Az ám, ha az is föl nem emelte volna az első lábát s nem nézett volna olyan haragosan, hogy a Cickének egyszerre elment a kedve a hadakozástól.

– Maradj magadnak, talállok én még vizet magamnak Csobáncon!

Szalad vagy őt lépést fölfelé, belenéz a vízbe: megint csak ott van az a se országa, se hazája agár! Ugrik megint vagy ötöt, belenéz a patakba, hát még csúfolódik is az a tolokodó teremtes. Eppen olyan ijedt ábrázatot vág, mint a csobánci agár.

– Azért se fogsz ki rajtam – gondolja a csobánci agár. – Van a szomszéd faluban egy csurgó-kút, ott már, tudom, nem találsz meg.

Ugyancsak a négy lába közé szedte ám az utat, mert már csak úgy szédelt a nagy szomjúságtól, de tele is szedte ám magát a csurgó-kútnál vízzel, hogy egész felüdült bele. Megállj, te másik agár, majd megtanulod most, mi az agárbecsület!

Ugy szaladt visszafelé Csobánkra, mint akit ostorral hajtanak, el is fáradt úgy, hogy mire a csobánci patakhoz ért, alig lihegett.

– Így nem lehet viaskodni – szomorkodott a csobánci agár -, mégis csak vissza kell még egyszer szaladnom a csurgókúthoz egy ital vízre. Hanem majd lesz aztán, ami lesz!

Az lett biz azzal, hogy mire haza-hazaért a csurgó-kútról, megint majd megölte a nagy szomjúság. Nosza, vissza a szomszédba, de gyorsan ám, de sebesen ám! Vissza harmadszor, vissza negyedszer, vissza, míg csak a lába bírta.

Addig szaladozott egyik faluból a másikba egy ital vízért a csobánci agár, míg utoljára orra nem bukott az út közepén. Föl se kelt többet, még akkor se, mikor a vacsora-csillag föltetszett az égen. Vesztire vált neki a nagy esze.

Így pusztult el a csobánci agár, híre-neve azonban máig fönmaradt. Az olyan emberre, aki az eső elül a csurgásba menekül, ma is azt mondják, okos, mint a csobánci agár.

A FÖLDVÁRI HERCEG

Csendes, holdvilágos estén, mikor a tücsök is leteszi már a szépen szóló hegedűt, felébred álmából Vakondok úr, a földvári herceg. Neki ilyenkor nappalodik, mikor más istenteremtése elteszi magát éjszakai nyugovóra. Nagy úr a herceg, ha csupán vakondoknak hívják is.

Nagyot nyújtózik a vackán s keresi a feje fölött a csengettyűzsinórt, mert mosdóvizet akar hozatni az inasával. Szereti a tisztát, mert azt hallotta kiskorában, a vakondok-iskolában, hogy úgy szép a herceg, ha tiszta.

Az ám, de hasztalan kapargál, nem találja azt a vékony fűgyökerecskét, amelyik csengettyű-zsinór gyanánt szolgált le a földvári kastélyba. Elfonnyadt-e, kiszáradt-e, más egyéb veszedelem érte-e, majd kitudódik az a maga idején. Elég az hozzá, hogy nincs csengő, nincs inas: ki öltözteti most már sétáló gúnyába a földvári herceget?

– Magad uram, ha szolgád nincs – morog haragosan a kegyelmes úr s nagy ásítózva nekilát az öltözködésnek.

Hanem azért nem kell ám sajnálni a földvári herceget. Utóvégre még a hercegnek se esik le az aranygyűrű az ujjáról, ha a maga kezével fésülködik meg, aztán meg nem is szakad ám bele a fáradságba a földvári herceg. Nem sokból áll az öltözködése. Megrázza fekete bársony bundáját, kipödrí tusa bajuszát s egyszerre olyan nyalka legény lesz belőle, hogy hanyattvágódik a szőrén a holdsugár.

Tudja ő azt, ha tükörbe nem néz is. Tükörbe pedig azért nem néz, mert ilyent nem tart a házában. Mégpedig azért nem tart, mert úgyse látná meg benne magát. Éppen csak azért van neki szeme, hogy legyen, de hasznát nemigen veszi neki az örökös sötétségben. Azért csúfolják vakondoknak a rosszakarói. Kesztyűje sincs, csizmája sincs szegény jámbornak. Ősidőktől fogva az a szokásuk a földvári hercegeknek, hogy mezítláb járnak.

Hanem azért mezítláb is herceg a herceg. Egyes-egymaga lakik akkora palotában, hogy elég volna három falu egerének. Van abban kis szoba, nagy szoba, hálószoba, vendégszoba, éléstár, pince. Hát még a titkos folyosói! Nincs az a generális, aki azoknál különbeket tudna kieszelni. Mesterség azokban el igazodni annak, aki nem földvári herceg. Igaz, hogy az egyebet se tanul gyerekkorától fogva, mint a palotájában való járást-kelest.

De nini, mi történt hát azzal a csengettyű-zsinórral? A földvári herceg fölkapaszkodott a padlásra és kinyújtotta az orrát, mint ahogy mások a szemüket nyitják ki. Ő az orrával lát, a szeme helyett. Megérzi vele azt, amit szemmel meg se lehetne látni.

– Ejnye, a vakondok csípje meg, idegen szagot érzek. Ki csavarog itt a váramban éjszakának idején?

Nagy, kövér cserebogár-hernyó lapult meg a sarokban. Gonosz szerzet az nagyon, elrágja a füvek, virágok vetemények gyökereit. Most is ott majszolta még a csengettyűhúzó-gyökeret. Nagyon tudakolta volna már az utat a haszontalan féрге, de már elkésett vele. A földvári herceg kitátotta a száját s volt hernyó, nincs hernyó. Abból ugyan nem lesz már cserebogár.

Száját nyalogatva most már megindult sétájára a hatalmas úr. Minden éjszaka bejárja birodalma minden zegét-zugát, hogy nem tolakodott-e be valaki. S jaj annak, akit ott talál. Hernyót, bogarat, földi férget százsámra temet telhetetlen gyomrába.

Hajnal felé aztán, mikor már kedves egészségére kívánják egymásnak az éjszakai nyugodalmat a kakasok, álmosan ballag hálóterme felé a földvári herceg. De bezzeg, kimegy az álom a szemiből, ahogy a kastély előcsarnokába ér. Nagy, pohos mezei egér szalad vele szembe, vidám cincogással.

– Megálljunk, atyafi – ugrik elejbe a házigazda -, kik vagyunk, mik vagyunk, mi járatban vagyunk?

– Csend abban a rossz gúnyában – mondja kevélyen az egér -, én Buzaviszi báró vagyok. Most néztem körül a földjeimen s nem találok az utat hazafelé. Hát te miféle szerzet vagy, hékás?

– Én meg a földvári herceg vagyok s majd megmutatom az utat uraságodnak, ha rossznéven nem veszi.

S úgy vágta képen az egeret, hogy a szeme is szikrázott bele.

– Hitvány, majd megtanítlak én tisztességre – süvöltötte s fülinél fogva úgy megrázta az egeret, mint a molnárinas a zsákot. Csakhogy a zsák zsák marad, akárhogy megrázzák, de az egérből csak a farka hegye maradt meg, mire a birkózásnak vége lett.

Hanem most már csakugyan elfáradt a fekete bundás vitéz. Föl akart szaladni a föld színére egy kis friss levegőt szívni. Hát ahogy kiüti az ormányát a háza kéményén, hát tüzes szem mered rá a hajnali szürkületben s haragos morgás fogadja:

– Brr, ki turkál, botorkál kora virradatkor?

– Én a földvári herceg vagyok.

– Én meg a Maros kutya vagyok.

Több se kellett a földvári hercegnek. Visszaugrott s olyan sebesen elvitte a fekete bundát, hogy még most is szalad, ha meg nem állt. A

Maros kutya meg nekiállt a két első lábával a friss túrásnak s bizonyára mind széthányta volna a földvárat, ha rá nem szól a korán ébredt gazda:

– Nyughass, Maros. Ne bánts a vakondokat. Derék kis szolgája ő a gazdálkodó embernek. Annyi férget elpusztít, hogy azért el lehet neki nézni, ha egy kicsit felturkálja a földet.

NAGYAPÓ ÁLLATAI

Nagyapó reggel óta tán már százszor is kiszaladt a kisajtóba s öreg kezével ernyőt csinálva a bozontos szemöldöke felett, türelmetlenül kémlelődött be a nagyvilágba.

– Nem jönnek, Bodri, nem jönnek – rázta meg aggodalmasan a szép öreg fejét és megsimogatta a fogatlan házpásztort.

– Eh, eh – mondta erre a Bodri, s ezzel bizonyosan azt akarta mondani, hogy majd megjönnek azok, nem kell nagyanyót félteni, különösen mikor a kis unokáját hozza! S hogy még jobban megvigasztalja a gazdát, szépen fölrakta a térdére a két első lábát és úgy nézett a szemébe.

Mivel pedig Bodrinak mindig poros a csizmája, olyan lett tőle nagyapónak a szép ünneplő nadrágja, mintha csak a homokba térdeltette volna nagyanyó, amiért megint elszórta a pipahamut a szőnyegen.

Mindegy az, nem olyan ember ám nagyapó, hogy megharagudjon az öreg Bodrira, amiért olyan nagyon szereti. Most se szólt volna ő semmit, ha a bóbitás tyúkjá oda nem settenkedik és föl nem sandít azzal a ravasz félszemével a nagyapó poros nadrágjára:

– Kár, kár, kár...

Nem is tudta nézni, hogy mit csinált az a csúf Bodri. Inkább fölugrott a nagyapó vállára és ott meresztgette nagy kevélyen a hosszú nyakát: ide nézzen, aki egy igazi szép bóbitás tyúkicát akar látni!

No nem is kellett egyéb a cicamicának se! Eddig úgy nyalogatta a talpát a tiszta szoba ablakában, a muskátlis cserepek közt, mintha semmit se tudna a világról – kérem, most egy ugrással ott termett a nagyapó másik vállán. Halk duruzsolással törléskedett hozzá a vastag fehér bajuszához:

– Mi-a-ó, mi-a-ó!

– Az lenne jó, ha hozná már nagyanyó Margitkát – felelt nagyapó, megszorítva a cicamicának a dagasztó lábacskaát.

Az lenne jó? Ugyan miért? Ezt már a barika se állhatta meg szó nélkül, aki eddig a kis kert mályvarózsáinak a leveleit olvasgatta.

– Me-e-e, me-e-e? – szalad oda a csengőjét rázogatva s mivel a Bodrival nem nagyon szeret barátkozni, ő meg a másik oldalán telepedett le nagyapónak. Odafeküdt a lábához s már éppen valami szépet akart álmodni, mikor Bodri elvakkantotta magát:

– Hamma-ma mamamm, hamma-mamamamm!

Annyit tett ez, hogy: szaladj hamar elejbük, nagyapó, mert már zörög a kocsijuk.

De bizony, mire nagyapó megindult volna, akkorra meg is állt a kocsi. De már ki is szállt belőle nagyanyó, ringatva a karján Margitkát, mint rózsabimbót az ág.

Nagyapó szólni se tudott az örömtől, látni se igen látott a szeme pillájára szivárgott könnytől. Annál vidámabban csapkodta össze a két kis kacsóját Margitka:

– Jaj, de ennivaló ez a nagyapó az állataival!

Ha Margitka olyan volt, mint a rózsabimbó, nagyanyó egyszerre olyan haragospiros lett, mint a legpirosabb mályvarózsa.

Még a főköjtője bóbitája is úgy lengett, mint valami harci lobogó.

– Jaj, Márton, Márton, hogy szabadíthattad így magadra ezt a sok csúf állatot! Takarodtok a helyetekre, haszontalan népei!

Ahogy a tenyerét összezecsaltantotta, akkorát szólt, mint valami fiók ágyú. S erre a nagy csattanásra iramodtak is szét a nagyapó állatai a helyükre.

Az ám a helyükre! A Bodrinak az ólban lett volna a helye, a cicamicának az ól tetején, bóbitás tyúkcának a hátulsó udvarban, csengős barinak a ház előtt a gyepen. De ki tehet róla, hogy nagyanyó két hétig oda volt s az alatt nagyapó jobb helyet keresett az állatainak.

– Takarodjatok! – dobbantott nagyanyó a lábával, hogy csak úgy reszketett bele a föld.

No, be is ugrott erre cicamica a tiszta-szobába, ott is a díványra, annak is a legsarkába! Bodri a hintaszékben húzta meg magát nagy szepegve, mert ennek a puha vánkosán szokott ő mostanában szundikálni. A csengős bari befeküdt a nagy asztal alá, a jó hűvösre, bóbitás tyúkica pedig a muskátlis cserepek közé kvártélyozta be magát, a napsütéses jó melegre.

No, az semmit se látott, aki azt nem látta, hogy nagyanyó milyen vitézül hadakozott a poroló pálcikával. Csak azt sajnálta, hogy alig suhintott egyet-kettőt, már elszelelt az ellenség. Nagyapó állatai egyszerre megtalálták a helyüket s nem maradt más a harctéren, csak szegény nagyapó. Neki meg eszeágában sem volt katonáskodni. Megesett rajta az embernek a szíve, ahogy nagyanyót békítgette:

– Nono, anyó, nem olyan imilyen-amolyan ember ám azért nagyapó! Meg kell nézni, hogy milyen kávéfőzött a tiszteletedre!

Erre már csakugyan megbékült nagyanyó. Margitka is segített neki benne, aki egyszerre ölelte át a két öreget:

– Jaj de áldott ember ez a nagyapó! Egészen olyan, akárcsak nagyanyó.

– Az ám, csakhogy azért mégiscsak túlságosan meg van pörköelve ez a kávé – vélte nagyanyó, de azért le nem tette volna a csészét a szájától, ha valami furcsa csoszogást nem hall a konyhán.

Nagyapó ijedten fészkelődött a helyén, nagyanyó pedig gyanakodva kiáltott ki a konyhára:

– Jár ott valaki?

A valaki erre megállt és azt mondta:

– Ke-le-pe ke-le-pe, be-fe-le, be-ve-le, ke-lep, ke-lep ke-lep...

S még tán ma is kelepelne, ha nagyanyó ki nem ugrik nagyapó görbe botjával:

– Uram-teremtőm, csak nem a Jancsi gólya jár idebent!

De az volt biz az, a Jancsi gólya, még pedig másodmagával. Egy boldogtalan békát fektetett a konyhapadkára, annak mondta olyan nagyon, hogy be fele, be vele! Itt szokott ő két hét óta délebedelni, a szép, tiszta konyhán, ide hurcolja be a kosztját, mert Jancsi gólya igen szerette a tisztaságot.

– Ki fele, ki vele! – suhintott nagyanyó a görbe bottal akkorát, hogy ha az orrát éri Jancsi gólyának, nem lesz neki többet mivel kelepelni. Szerencse, hogy a Jancsi nagyon szemfüles legény. Nemcsak az orrát tudta megmenteni, hanem a délebedet is.

Nagyanyó pedig fáradtan dőlt bele a nagy karosszékbe.

– Ó Márton, Márton, soha többet nem bízom rád a házat!

– Nem-e? – csudálkozott nagyapó. – Hát akkor Margitkát ki viszi majd haza?

– Te viszed haza, Márton, te magad viszed haza!

Nagyapó nagyon, de nagyon boldogan mosolygott a bajusza alatt. S délután, mikor nagyanyó meg Margitka lepihentek egy kicsit, ellopódzott a mézárszékbe s hozott Jancsi gólyának akkora borjómáját, hogy alig bírta.

– Ezt azért kapod, Jancsi, mert neked köszönhetem, hogy ezután én hozhatom, vihetem a kis unokámat.

A PÉCELI SZÚNYOGOK

Hej, bizony régen volt, mikor az öregapám kis-subáját odaadtam a rongyszedőnek egy szépen szóló körtemuzsikáért. De az meg még régebben volt, mikor az a kis-suba bárány képében ropogtatta a friss füvet a legelőn. Hanem azért legrégebben mégiscsak az volt, amikor a cinkotai bírónak egész istenadta nap egyéb dolga se volt, mint a legyeket hajkurászni egy istentelen nagy légycsapóval.

– Csitt-csatt! – mondta a légycsapó; – csitt-csatt! – mondta a bíró s odacsoszogott nagytelkes bocskorában a pitvarajtó szemöldökfájához, ahol éppen egy kövér dongó pödörgette a bajuszát nagy magabíztaban.

– Te leszel a századik – örvendezett a bíró s fölemelte szép lassan a légycsapót, mikor eljajdította magát a századik légy:

– Jaj, te cinkotai bíró, kegyelmezz az életemnek!

Úgy hallottam, mint most hallom, ahogy haragosan rámondult a keményszívű bíró:

– Mért volnék én bíró, ha még az ilyen ingyenélő népségnek is megkegyelmeznék?

– Sose látsz többet, bíró, ha még az egyszer eleresztesz – rimázkodott a dongó – úgy elmegyek, hogy híremet se halljátok.

– Ugyan hova tudnál menni, te tolakodó szerzet?

– Elmegyek Pécelre szúnyognak.

– Ejha – ejtette le ámultában a bíró az állát -, hát olyan jó soruk van Pécelen a szúnyogoknak?

– Mint halnak a vízben – zümmögte a dongó s úgy kihessent az ajtón, hogy tán meg se állt volna Pécelig, ha az eresz alatt a fecske be nem kapta volna.

Mindegy az, azért a cinkotai bíró mégiscsak előkurjantotta a feleségét s a markába nyomta neki a légycsapót:

– Vedd át egy kicsinyég a hivatalomat, te asszony, míg én átszaladok Pécelre. Már csak megtudom, hogy élnek azok a híres péceli szúnyogok.

Úgy láttam, mint most látom, ahogy lehúzta a bocskorát, fölhúzta a sapkáját, tenyerébe szedte a lábát s lélegzetet se vett a péceli határig. Ott éppen egy szántóvető ember tanította füttyülni a pacsirtafiókákat, annak fordult neki a cinkotai bíró:

– Hej, te péceli ember nem mondanád meg nekem, mért van olyan jó soruk a péceli szúnyogoknak?

– Mi az a szúnyog, atyámfia? – csudálkozott a péceli ember. – Soha hírét se hallottam, azt se tudom, eszik-e vagy isszák?

– No, majd keresek okosabb embert – kiáltotta vissza futtában a cinkotai bíró s meg se állt a falu közepéig, ott is fölugrott a kút kávjára, a szája elé tette a két tenyerét s akkorát rikkantott, hogy összeszaladt rá az egész falu.

– Hej, emberek, mondjátok meg nekem, miről híresek a péceli szúnyogok?

Egymást támogatták a péceliek, olyan jót nevettek ezen a kérdésen. Bezzeg elfutotta a pulykaméreg a cinkotai bírót.

– Száz aranyat adtam volna egy péceli szúnyogért – kiáltotta kétségbeesetten s dühében beledobta sapkáját a kútba. Loccs, odalett a világlátott cinkotai bíró sapkája s fölzavart a víz színéről egy sereg szúnyogot, akik nagy muzsikálva szálltak föl a kútból.

– Zine-zene, zine-zene, száz arany a szúnyog-zene!

– Szúnyog, szúnyog! – lelkendeztek a péceliek s boldog volt, aki egyet megkapharíthatott a drága muzsikásokból. Hazavitték őket, kalickába zárták, gondjukat viselték, mint ahogy megérdemli az afféle száz aranyas portéka.

Azóta van Pécelen annyi szúnyog, mint a rojt. Amelyikteknek száz aranya van, vehet belőlük. Aki jól tud alkudni, az kilencvenkilenc aranyért is kaphat.

A RADNÓTI FECSKÉK

A radnóti gyerekek hiába várták haza az idén a fecskéket. Nem hozta meg őket a tavasz. Pedig már az egész Balog völgye virágba öltözködött a tiszteletükre. Hófehér kökénybokrok nézegették magukat a víz tükrében. Gólyahír virágok arany szeme nevetett fel rájuk. Harangvirágok harangoztak eléjük:

– Jönnék a fecskék, jönnék!

Nem jöttek biz azok. Egy-egy seregük átvágódott a falu fölött, keringett is fölötte, mintha gondolkozóban volna, de aztán csak elsuhogott másfelé. Volt olyan is, amelyik jajveszékelve szántotta a földet a szárnyával, de aztán az is csak továbbröppent. El, el a radnóti határból!

No, a szúnyogok, meg a legyek örvendeztek is ennek nagyon. S nagy boldogan zümmögtek, döngicsélték körül a radnótiakat:

– Sose búsuljatok, emberek. Szébb a mi nótánk, mint a fecskéké.

Szegény radnótiakra rá is fért volna a vigasztalás, mert nagyon szomorúan tekintettek az égre.

– Jaj már minékünk, ha az Isten madárkái is elhagytak. Nekik sincs már hajlékuk Radnóton. Nem néz már miránk le a jó Isten sem az égből.

Csakugyan hamvas felhőfátyollal takarta el az orcáját a nap. Még a múlt tavaszon Radnóra süttött legörömelebb a Balog mentén. Bogárhátú, tiszta házaira, muskátlis, százsorszépes ablakaira, mályvarózsás kertjeire, piros képmű, nevetős szemű, nótás ajkú népére.

Hol vannak most már a virágos házak, hol a nevetés, hol a nóta? Mind megették azt tavaly nyáron a piros tűzmadarak. Ledől a falomladékok temették be a virágos kerteket, kormos szarufák meredeznek az égre, mint valami óriás kéznek az imádkozó ujjai. Csupa szomorúság itt minden. Hallgatagon járnak kelnek az emberek a háztalan utcákon. Még ahol építenek is, ott is tompán csattog az ácsszekerce. Mintha az is azt csattogna:

– Nem ér ez semmit. Nem lesz többet Radnót. Elkerülik az Isten madarai még a helyét is.

Elég fájdalom az a kicsi madarak szívének is. Azért csicseregtek röptükben olyan sírva-ríva. Nem a régi fészket siratják ők, ahelyett ragasztanak másikat: de hová? Nincsen ereszalja, nincs hajnalkavirágos tornác, nincs leveles kapu.

Újfaluba, Czakóba, Iványiba, meg a többi szomszéd faluba kvártélyozták be magukat az idén a radnóti fecskék. Ott is mindenütt derék magyar

nép lakik, szívesen befogadja zsellérnek az Isten madárkáit. Még örül is neki, hogy így megszaporodtak az idén az ő határukban a fecskék.

Annál jobban elkeseredtek a radnótiak. Volt köztük, aki szemét törülgetve sóhajtott el magát:

– Jobb lesz nekünk elbújdosni erről a tájról, amit már a madár is elkerül. Hogy maradhassunk mi akkor radnótiak, ha Radnót nincs?

S arcról arcra, szívről szívre egyre terült a szomorúság felhője. S az Isten tudja, mi lett volna a vége a nagy bánatnak, ha egy reggel arra nem ébrednek a radnótiak, hogy majd fölveti a határt a nagy fecskecsicsérgés.

Ott ültek az Isten apró kőművesei kútágasokon, félig égett fák kizöldült gallyán, épülő házak ormán, füstös falomladékokon. S olyan fűgén forgatták a kis fejüket, olyan sebes ficsergéssel tanácskoztak, hogy a radnótiak mindjárt kitalálták, mi történik itt:

– Országgyűlést tartanak a radnóti fecskék.

Azt tartottak azok csakugyan. Visszahozta szegényeket a szívük Radnóra. Megérezték, hogy csak itt vannak ők igazán itthon, azon a földön, amelyen születtek.

– Déviklik, déviklik, ugye, hogy jó lesz itt? – ezt kérdezték az öregek.

– Itt, itt, itt, jó lesz itt! – felelték vissza a fiatalok.

Azzal hirtelen fölrebbent az egész sereg, mint mikor az őszi faleveleket felsodorja a forgószél a magasba.

– Elmennek, elmennek! – ijedeztek a radnótiak.

Dehogy mentek pedig, dehogy! Szépen leszálltak párosával. Csak azt keresték a magasból, hol lesz legjobb fészket rakni.

– Csicseri, ficseri, ide ni, ide ni! – röpködtek körül az üres udvarok nekilombosodott fáit.

Mire a nap fölszárította a harmatot, akkorra már ment a munka nagyban. Gyúrták a sarat, szórták a szalmát, villa formájú ágakba rakták a gömbölyű fecskeházakat. Egyik rakta a falat, másik hordta a nekivalót.

– Csicseri, szalma ké-é-é-ék!

– Ficseri, van elé-é-é-ég!

– Add errébb, csicseri!

– Hozom már, ficseri!

Alkonyatra már a maguk házában laktak a radnóti fecskék. Mégpedig fák ágára rakott házban. Pedig a fecskének nem szokása fára fészkelni. Ezt csak a radnóti fecskék eszelték ki, hogy el ne kelljen nekik szakadni a szülőfalutól.

Boldogan fohászkoztak a hűnyó nap sugaraiban és vidám csicsérgéssel kívántak jó éjszakát a radnótiaknak. Azok se kíváncsoztak már el a falujokból, jaj, dehogy kíváncsoztak! Visszajöttek az Isten madárkái, visszajött velük a szerencse, az áldás, a jókedv, az öröm.

Az épülő házak körül nevetve sürgölődtek az emberek, boldogan nézték, hogy magasodnak a falak s muzsikaszónál szívesebben hallgatták, milyen vígan csattog az ácsszekerce:

– Ne féljeteK, emberek, falu lesz Radnótból megint. Példát mutatnak az ég madarai!

Az ég madarai már akkor álomra készülődtek. Egyre halkuló csicsergésüket illatos szellő hordta szét a Balog völgyében:

*Adjon Isten, fittyfiritty,
Szép jó éjszakát,
Virrassza ránk, fittyfiritty,
Rózsás hajnalát.*